

Täysistunto

Keskiviikko 22.10.2025 klo 14.00—17.03

Täysistunto alkoi klo 14.00. Täysistunto päättyi klo 17.03.

Puhetta johtivat toinen varapuhemies Tarja Filatov (14.00—15.58) ja ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko (15.58—17.03).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi henkilöautojen romutuspalkkiosta vuosina 2026 ja 2027

Hallituksen esitys HE 106/2025 vp

Valiokunnan mietintö LiVM 16/2025 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 2. asia. Käsittelyn pohjana on liikenne- ja viestintävaliokunnan mietintö LiVM 16/2025 vp. Yleiskeskustelu asiasta päättyi 21.10.2025 pidetyssä täysistunnossa.

Yleiskeskustelun aikana edustaja Atte Harjanne on edustaja Tiina Elon kannattamana ehdottanut, että lakiehdotus hyväksytään vastalauseen 2 mukaisena. — Selonteko ruotsiksi.

Tulkki esitti selonteon ruotsiksi.

Selonteko hyväksyttiin.

3 §

Mietintö ”jaa”, Atte Harjanteen ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 106, ei 17, tyhjiä 16; poissa 60 (äänestys 1). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

4 §

Mietintö ”jaa”, Atte Harjanteen ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 105, ei 18, tyhjiä 16; poissa 60 (äänestys 2). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Pöytäkirja PTK 100/2025 vp

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 106/2025 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2025 kolmanneksi lisätalousarvioksi

Hallituksen esitys HE 152/2025 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 45 minuuttia. Jos puhujalistaa ei ehditä tässä ajassa käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Keskustelu alkaa. Ministeri Purra, esittelypuheenvuoro, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.03 Valtiovarainministeri Riikka Purra (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Taloudellisen tilanteen hauraudesta huolimatta Suomen on pidettävä huolta turvallisuudestaan. Suomi purjehtii nyt geotaloudellisessa ristiaallokossa. Yhtäältä meidän on tehtävä lisää panostuksia turvallisuuteen, toisaalta... [Hälinää]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Pyydän ihmisiä, jotka keskustelevat keskenään, siirtymään salista pois, koska täällä on vaikea kuulla ministerin esittelyä. — Olkaa hyvä, ministeri, jatkakaa.

Kiitos, puhemies! — Toisaalta on pakko huomioda myös nopeasti kasvava julkinen velka. Julkinen velkasuhde on kasvanut hallituksen ponnisteluista huolimatta. Se on jo nyt noin 88 prosenttia suhteessa bkt:hen. Voimme vain kuvitella, missä se olisi, jos olisimme jatkaneet edellisen hallituksen menouralla. Valtiovarainministeriön virka-arvioiden mukaan alijäämä olisi useita miljardeja suurempi ilman hallituksen sopeutustoimia. Tästäkin huolimatta tilanne on vaikea. Valtio ottaa kuluvana vuonna uutta velkaa yli 14 miljardia euroa, käytännössä ulkomailta. Se on valtava määrä rahaa, ja korkoihin menee jo pitkälti neljättä miljardia euroa vuodessa. Joka euro on pois päiväkodeista, vanhushoidosta, syöpähoidoista, koululuokista.

Geopoliittinen tilanne tuntuu vaikeutuvan vuosi vuodelta. Ukrainan tukeminen sitoo taloudellisia resurssejamme, ja Puolustusvoimien uudet materiaalihankinnat tulevat vaatimaan mittavia veronmaksajien panostuksia tulevana vuosina, kun Maavoimia uudistetaan ja uutta kalustoa hankitaan. Puolustusmäärärahatavoitteen nostaminen 3,5 prosenttiin bruttokansantuotteesta tarkoittaa ainakin viiden miljardin pysyviä vuosittaisia menolisäyksiä totuttuun. Se on noin viisi kertaa koko poliisin määrärahat. Puolustuksesta on kuitenkin pakko pitää kiinni, samoin sisäisestä turvallisuudesta. [Eduskunnasta: Ja tunnin junasta!] Jos ei ole suvereniteettia, ei ole taloushuoliakaan, ei kestävyysvajetta, ei vakautuvaa velkasuhdetta. Tämä on todellisuus, joka on tunnustettava. Se edellyttää sitä, että toissijaisesti täytyy karsia. Parempi karsia itse, muuten muut tulevat pirttiin kertomaan, mistä leikataan.

Pöytäkirja PTK 100/2025 vp

Seuraavankin hallituksen sopeutusurakka on valtava, arvioituna noin 10 miljardia euroa. Joka tapauksessa näyttää siltä, että julkisen velan suhde bruttokansantuotteeseen jatkaa kasvuaan seuraavalla vaalikaudella, ellei seuraavakin hallitus jatka määrätietoista sopeuttamista. Parlamentaarisesti hyväksytty velkajarru on hyvä asia tuomaan ryhtiä vaalidebatteihin ja on toivottavasti myös omiaan vähentämään populismia, jota tässäkin salissa oppositio on kovasti hyödyntänyt vastustaessaan hallituksen toimia.

Hallitus on jo nyt sopeuttanut noin kuuden miljardin edestä. Toisaalta eduskunta käsittelee nyt budjettia, jossa on myös merkittäviä kasvutoimia, kuten lapsiperheiden ja laajemmin työn verotuksen keventämistä. Palkansaajan verotus kevenee, kiitos järkevän veropolitiikan. Samoin polttoaineen verotusta kevennetään, ja monia muita järkeviä verotoimia on vielä tulossa. Teemme aktiivista finanssipolitiikkaa, tiestön korjausvelkaa puretaan ja väyläverkkoa kehitetään. Ensi vuonna alkavat isot tiestön perusparannukset muun muassa Kymenlaakson ja Päijät-Hämeen alueilla.

Arvoisa puhemies! Lisätalousarviossa muun muassa ehdotetaan määrärahaa Puolustusvoimien terveydenhuollon edellyttämään poikkeusoloihin varautumiseen. Puolustusvoimien terveydenhuollon edellyttämiin poikkeusoloihin varautumisen investointeihin ehdotetaan 104,3 miljoonaa euroa. Määrärahassa olisi kyse hyvinvointialueille maksettavasta erilliskorvauksesta. Hallitus sitoutuu kattamaan tarvittavat varautumisen määrärahat myös tulevaisissa budjettiprosesseissa. Varautuminen sodanajan terveydenhoitoon on välttämätöntä.

Puolustusmateriaalihankintojen UKR 2023 -tilausvaltuuden enimmäismäärään ehdotetaan noin 28,2 miljoonaa euroa lisäystä ajoittuen vuonna 2028 tehtäviin hankintoihin. Valtuuden muutos kattaa Ukrainalle luovutetun 29. materiaalipaketin korvaamisen Puolustusvoimille. Lisäksi Puolustusvoimien toimintamenoihin ehdotetaan 3,8 miljoonaa euroa lisäystä Ukrainalle annettavan tuen kustannusten kattamiseen.

Arvoisa puhemies! Muutamia poimintoja ehdotuksesta: Uuden jäänmurtajan hankkimiseksi ehdotetaan 170 miljoonan euron valtuutta ja 100 000 euron määrärahaa. Energiatuesta ehdotetaan maksatusten tarkistusten takia vähennettävän 308 miljoonaa. Vähennys kohdistuu niin kansalliseen energiatukeen kuin Suomen elpymis- ja palautumissuunnitelman mukaiseen energiainvestointitukeen. Kansallisen energiatuen osalta kyse on erityisesti suurten demonstraatiohankkeiden viivästyisestä. RRF-energiainvestointituen osalta kyse on pääosin hankkeiden peruuntumisesta ja osin viivästyisestä. Peruuntuneiden hankkeiden osuus on noin 108 miljoonaa. Uusiutuvan energian tuotantotuen määrärahaa ehdotetaan korotettavaksi 23,9 miljoonaa euroa muuttuneen tarvearvion takia. [Tuomas Kettunen: Entä turve? Missä turpeen tuki?]

Arvoisa puhemies! Nuorten rekrytointitukeen ehdotetaan 30 miljoonan euron määrärahaa. Hallitus tulee lisäksi tuomaan eduskunnan käsiteltäväksi työllisyys- ja kasvupaketin, jonka valmistelu on paraikaa käynnissä. Luultavasti varoja pakettiin haetaan ensimmäisestä lisätalousarviosta ensi vuonna. Teemme kuitenkin jo tässä lisäbudjetissa joitakin panostuksia kasvuun. Pienten ja keskisuurten yritysten investointi- ja kehittämishankkeisiin ehdotetaan 10 miljoonan euron valtuutta ja 0,3 miljoonan euron määrärahaa käytettäväksi Kymenlaakson ja Etelä-Karjalan maakuntien alueella osana itäisen Suomen ohjelman toimeenpanoa. Yksityisten digipostipalveluiden hyödyntämisen kehittämiskustannuksiin ehdotetaan 6,9 miljoonaa. Tuloarviota ehdotetaan korotettavaksi kokonaisuudessaan nettomääräisesti 144 miljoonaa. Verotuloarviota ehdotetaan alennettavaksi 701 miljoonaa euroa. Uusi verotuloarvio perustuu syyskuussa julkaistuu valtiovaraministeriön kokonais-

Pöytäkirja PTK 100/2025 vp

taloudelliseen ennusteeseen. Muutoksia selittävät muun muassa ennakoitua alemmat verkertymät sekä heikentyneet ennusteet veropohjien kehityksestä. Sekalaisten tulojen arviota ehdotetaan korotettavaksi yhteensä 610 miljoonaa euroa, mikä sisältää muun muassa 400 miljoonalla eurolla korotetun arvion aiemmilta vuosilta siirrettyjen määrärahojen peruutuksista. Valtion osinkotuloja, pääoman palautuksia ja osakkeiden myyntituloja ehdotetaan korotettavaksi 235 miljoonaa euroa. [Tuomas Kettunen: Mitä nyt myydään?] Lisäys aiheutuu tarkentuneesta osinko- ja pääomanpalautuskertymäärviosta ja perustuu muun muassa tehtyihin yhtiökokouspäätöksiin.

Arvoisa puhemies! Hallitus käsittelee liikenneinvestointeja, mukaan lukien vt 9, erillisenä kokonaisuutenaan, ja päätöksiä tehdään vuoden 2026 täydentävän talousarvion yhteydessä marraskuun aikana. Lisätalousarvioesityksessä määräraharake kasvaa 163 miljoonaa ja varsinaiset tulot 144 miljoonaa. Nämä yhdessä kasvattavat valtion nettolainanoton tarvetta 19 miljoonalla eurolla. Budjetoiduksi nettolainanotoksi arvioidaan noin 13,3 miljardia euroa vuonna 2025.

Taloustilanteemme vaatii pitkäjänteistä sopeutusta ja tiukkaa menokuria. Olen tyytyväinen parlamentaariseen sopuun velkajarrusta. Useimmat eduskuntapuolueet ovat nyt sitoutuneet sopeuttamaan julkista taloutta siten, että velkasuhde saadaan laskuun, mihin tietenkin jo EU-säännötkin ohjaavat. Sopeutus tulee vaatimaan mittavia ja vaikeita poliittisia päätöksiä. Helpot ratkaisut on jo tehty.

Hallitusohjelma ja viime kevään kasvuriihen päätökset panevat toimeen niitä välttämättömiä uudistuksia, mitä maamme tarvitsee. Merkittävät infrahankkeet ja hallituksen mahdolliset uudet kasvutoimet auttavat toisaalta osaltaan maataamme pystyyn. Tarvitsemme investointeja ja uskallusta. Hallituksen talouspolitiikan linja perustuu realismiin, vastuunkantoon ja tulevaisuussuhteen. Menoja on priorisoitava. Budjettiesityksen yhteydessä sopeutamme taas miljardin verran, sillä julkinen velka kasvaa liian nopeasti edelleen, ja tälläkään urakoinnilla emme pääse EU-rajojen alle. Päätäväisyyden, tosiasioiden tunnustamisen ja rohkean talouspolitiikan lisäksi tarvitsemme yhteen hiileen puhaltamista, talkoohenkeä sekä suomalaista sisua. — Kiitoksia, puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset ministerille esittelystä. — Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat osallistua debattiin, painamaan V-painiketta ja nousemaan seisomaan. — Edustaja Lohi, olkaa hyvä.

14.12 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Otan kolme asiaa tässä esille. Ensinnäkin tämä julkinen velkaantuminen jatkuu nyt ennätysvauhtia. Kuten ministeri totesi, 13,3 miljardia euroa tänä vuonna otamme velkaa lisää. Sitä tilannettahan ei helpota se, että ajateltaisiin, että entä jos meillä olisi joku kuvitteellinen hallitus jatkanut kuvitteellista ohjelmaa ja olisimme kuvitteellisesti paremmassa tai huonommassa tilanteessa. Nyt on todellinen Orpon hallitus, ja velkaannumme todella.

Toinen näkökulma on se, että puolustusmenojen kasvu tulevaisuudessa on erittäin voimakas. Vaikka nyt on tehty päätöksiä, ne ovat lähinnä tilausvaltuuksia. Vuonna 2022 puolustusmenot olivat 5,1 miljardia, ensi vuonna 6,1, eli ei ole kovin merkittävää nousua tapahtunut, vaan se nousu on vasta tulevalla ja erityisesti sitä seuraavalla vaalikaudella. Tämä haastaa meidät kaikki kyllä. Nyt ei kannattaisi hallituksen tehdä, niin kuin on tehty, joitakin heikosti harkittuja, erittäin kalliita ja julkista taloutta rapauttavia veronalennuksia. Niissä kannattaisi nyt olla tarkkana. [Mauri Peltokangas: Lisää veroja, keskusta!]

Pöytäkirja PTK 100/2025 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Heinonen.

14.14 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvä valtiovarainministeri Purra, taloudesta on puhuttu täällä salissa viime viikkoina aika paljon. Tuntuu välillä, että vasemmisto-oppositiossa ei saada öisin oikein unta, kun pelätään, että se talouskasvu sieltä liikkeelle lähtee. OP:n pääekonomistihan totesi, että ensi vuonna työllisyys kääntyy jo kasvuun. Ennusteen mukaan talous kasvaisi ensi vuonna noin kahden prosentin vauhtia: Fazerin iso investointi Lahteen, risteilijätilaukset, jäänmurtajakaupat. Palkansaa- jien verotus kevenee ensi vuoden alussa merkittävästi. Ja itse asiassa ostovoima edellisen hallituksen kaudelta, se syvä kuoppa, korjaantuu nyt vihdoin.

Tässä on paljon hyviä signaaleja nyt ilmassa. Toivo syntyy kyllä tekemällä, ja nyt mur- retaan jäätä kasvulle. Valtiovarainministeri Purra, minkälaisena te näette nämä tulevat vuodet tavallisen suomalaisen ihmisen arjen näkökulmasta?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Räsänen.

14.15 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä edustaja Hei- nonen epäili, että täällä ei saada öisin unta, ja eihän nyt ihan väärässä ollut, kun katselen tätä velkaantumiskehitystä. Viimeksi eilen kuulumme, että Suomi velkaantuu tämän halli- tuksen johdolla kaikista nopeimmin koko Euroopassa, siis kaikista nopeimmin koko Eu- roopassa. Että kyllä te olette kipparoimassa meitä todella tukevasti sinne tarkkailuluokan etupulpettiin. Näin tässä on valitettavasti käymässä, ja syyhän on se, mikä tässäkin lisäta- lousarviossa huomataan, että meidän verotulokertymä tippuu rajusti. Ja syy siihen on se, että ei ole nähty kasvua ja varsinkaan työllisyyden kasvua, mitä on kyllä hirveästi lupailtu. Totta kai kaikki toivomme, että käänne tapahtuu.

Arvoisa puhemies! Nyt on valtiovarainministeriltä pakko kysyä. Kun tämä meidän vel- kaantumiskehityksen keskeinen ongelma varsinkin akuutisti on tämä tulopohja, joka on ra- pautunut, niin on pakko kysyä: onko tässä tilanteessa mitään järkeä keventää vuonna 27 yhteisöveroä melkein sillä miljardilla ja tämä kaikki velaksi? Siis velaksi kevennämme nyt verotusta, mikä ei vieläpä toimi tässä [Puhemies koputtaa] tilanteessa. Voisitteko vastata, onko tässä järkeä? [Puhemies: Minuutti.]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vähämäki.

14.16 Ville Vähämäki ps (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu puhemies! Niin, se on tot- ta, että talouskasvuennusteita on alennettu, mutta kuitenkin kuluvalle vuodelle ne ovat po- sitiivisia vähän katsoen siitä, keneltä kysyy: Suomen Pankilta, IMF:ltä vähän matalampia ennusteita, VM:ltä sitten +1 ja ensi vuodelle 1,4 ja vuodelle 2027 olisi 1,7.

Suhdanteille me emme oikein voi mitään. Tullipäätökset heiluttavat tilanteita, ja myös sotatilanne on, mikä on. Työllisyystilanteen osalta työllisyys kasvaa vasta vuosina 26—27. Kotitalouksien säästöaste on aika iso. Se tulee kyllä nostamaan myöskin kansantalouden kasvua tulevina vuosina, kun yksityinen kulutus lähtee kasvuun. Velkasuhde, se on nouse- va, mutta vakautuu hetkellisesti vuonna 27.

Mitä tässä täytyy nyt tehdä? Me olemme tehneet niin, että ostovoimaa on kasvatettu ko- titalouksille. Sitten investointien osalta on luotu myöskin mahdollisuuksia saada tänne ul-

Pöytäkirja PTK 100/2025 vp

komaisia investointeja. Matkailun osalta meidän täytyy saada myöskin lisää [Puhemies koputtaa] matkailua ulkomailta tänne.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hyrkkö.

14.17 Saara Hyrkkö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri puhuu tietysti aivan aiheellisesti vaikeasta taloustilanteesta. Suomi velkaantuu ennätysvauhtia. Tämä yhteinen sopu velkaantumisen hillitsemisestä, niin kutsuttu talouden turvavyö, taitaa tulla tarpeeseen, ei vähiten tämän hallituksen hövelin tulopolitiikan takia, joka on ollut omiaan kiihdyttämään, kaasuttamaan tätä meidän velkaantumistamme. Merkilläpantavaa tässä lisätalousarviossa on todella tämä verotulojen pudotus, ja tässä tilanteessa ei kyllä kannattaisi omin päin ryhtyä poraamaan reikiä tai jopa ammottavia aukkoja valtion tulopohjaan, kuten, ikävä kyllä, tämä hallitus on kunnostautunut tekemään.

Minulla olisi kaksi kysymystä ministerille: Voitteko te, ministeri Purra, realismin ja vastuunkannon ja tulevaisuuskon nimissä hyvillä mielin todella seistä tämän yhteisöveronalen takana, kun kuitenkin asiantuntijat pitävät sitä tehottomana keinona ja tuhlailavana veropolitiikkana? Vastaako tämä teidän mielestänne sitä hyvää periaatetta, jota olette täällä halunneet julistaa? Ja toinen kysymys: Täällä puhutaan mielellään siitä, miten paljon te olette sopeuttaneet, mutta mikä todellisuudessa on tämän hallituksen itse asiassa nettosopeutus tällä kaudella, jos otetaan huomioon todella myös nämä tuloihin liittyvät päätökset?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Sarkkinen.

14.19 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lisätalousarvio kertoo ennen kaikkea talouden huonosta vedosta, ja velkaantuminen vain kasvaa. Verotuloarviota alennetaan 700 miljoonalla eurolla, ja kun katsotaan tämän vuoden kaikki lisätalousarviot yhteen, niin verotuottoarviota on tuotu alaspäin jo yksi ja puoli miljardia euroa. Se kertoo tästä tilanteesta.

Vaikka hallitus on kuinka leikannut, niin velkasuhde sen kuin kasvaa. Näyttääkin siltä, että pienituloisilta leikkaaminen ei ole lopulta vahvistanut julkista taloutta, vaan on käynyt niin, että kun on leikattu pienituloisilta, on leikattu julkisista palveluista ja on korotettu arvonlisäveroa, niin on heikennetty ostovoimaa ja heikennetty kysyntää. Se on puolestaan leikannut kasvua, se on kasvattanut työttömyyttä, se on alentanut verotuloja ja johtanut velkasuhteen kasvuun ennestään. Leikkauspolitiikka on siis kääntynyt tavoitettaan vastaan, ja velkasuhde on lähtenyt sen kuin vain nousemaan. Täytyy siis todeta, [Puhemies koputtaa] että hallituksen tekemien sopeutusten kohdennus, mitoitus ja ajoitus ovat tulosten valossa epäonnistuneet.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Viitanen.

14.20 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä tämä hallituksen talouspolitiikan tulostaulu näyttää erittäin huolestuttavalta. Suomen julkinen talous velkaantuu eniten Euroopassa, myös meidän työttömyytemme on noussut ihan kärkeiluokkaan — kohta olemme tippumassa Euroopan unionin huonoimmaksi työttömyydessä — ja mitä tämä lisätalousarvio näyttää? Tämä näyttää verotulojen romahdusta 700 miljoonaa, ja

Pöytäkirja PTK 100/2025 vp

kyllä se kertoo siitä, että nyt ei ole kuluttajilla luottamusta ja kasvua ei ole syntynyt ja tässä tulos.

Ministeri, te puhuitte äsken tuossa puheenvuorossanne järkevästä veropolitiikasta, ja minäkin olisin osaltani nostanut sen kysymyksen, että kun olemme tässä taloudellisessa tilanteessa, niin meillä ei luulisi olevan ihan kaikkeen varaa. Minusta esimerkiksi meillä ei pitäisi olla varaa kaikkein rikkaimpien ja kaikkein varakkaimpien veronkevennyksiin, vaan pitäisi laittaa nämä veronkevennysvarat pieni- ja keskituloisten ostovoimaan. Samalla tavalla kysyisin myös yhteisöverosta: [Puhemies koputtaa] yli 800 miljoonaa hallitus on valmis löytämään rahaa yhteisöveron kevennykseen, [Puhemies: Minuutti!] jota asiantuntijat pitävät varsin tehottomana ja kalliina.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Ovaska.

14.21 Jouni Ovaska kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hyvä, kun tuli tässä puheeksi, mihin raha riittää. Mietin, kun äsken tuota romutuspalkkioasiaakin käsiteltiin, että kun olette leikanneet esimerkiksi yksityisteistä rahat mutta sitten rahaa riittää romutuspalkkioon, niin onko tässä järkeä? Eikö ennemmin kannattaisi laittaa maakuntien yksityistiet kuntoon?

Varsinainen kysymykseni koskee valtatie 9:ää. Siellä herättiin painajaiseen kyllä, kun aluksi sanottiin, että nyt se Ysitie vihdoinkin toteutetaan, ja sitten ilmoitettiin, että ei sitä tulekaan. No, me olemme tietysti maakunnassa ihmetelleet, kenen vika tämä on. Miksi hallitus nyt tekee näin? Tiesimme, että ministerit Purra ja Ranne ovat esittäneet sitä. Se on siellä pohjissa. No, täällä ei montaa kokoomuslaista ole. Me emme tiedä, ottiko sen kokoomus pois, mutta sitten maakuntalehdessä syytettiin RKP:tä. Helppohan se on RKP:tä syyttää, kun heillä ei ole edustajaa koko maakunnassa.

Mikä sotku tämä on? Miksi tällaisia lupauksia annetaan? Ja sitten me Pirkanmaalla olemme nolla euroa saaneet kehittämishankkeisiin, nolla euroa kolmesta miljardista. Miksi te kohtelette meitä näin?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Koskela.

14.22 Jari Koskela ps (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Lisätalousarvion valitettavin seikka on verotuloarvion tarkistaminen alaspäin. Talous ei ole lähtenyt käyntiin odotetusti, ja kasvanut ostovoima siirtyy tällä hetkellä kulutuksen sijaan säästöön. Huolestuttavia ovat myös kasvaneet työttömyysluvut, mutta niissä näyttää olevan paljon kyse uusien työnhakijoiden aktivoitumisesta. Positiivisia työllisyysuutisiakin on nyt ilmassa. Jäämurtajayhteistyö tuo valtavan nosteen työllisyyteen, ja eilen julkaistujen työllisyystilastojen mukaan työllisyys on nyt nousussa. Työllisiä on 16 000 enemmän kuin vuosi sitten. Positiivista on myös, että työllisyys on nousussa juuri yksityisellä sektorilla. Kysyn valtiovarainministeriltä: miltä julkisen talouden näkymät nyt näyttävät, ja onko mahdollista, että ensi vuonna verotuloarvioita voitaisiin säätää vaihteeksi ylöspäin?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vuornos.

14.23 Henrik Vuornos kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Muutama sana tästä lisätalousarviosta, joka on käsittelyssä:

Pöytäkirja PTK 100/2025 vp

Ensinnäkin kiitos valtiovarainministerille, että tässä vaikeassa taloustilanteessa lisätalousarviossa on harrastettu pidättyväisyyttä. Se ei ole mikään jakolisätalousarvio, vaan enemmän tällainen teknisluonteinen arvio.

Eniten lisää rahaa menee terveydenhuollon valmiuteen ja rokotteiden hankintoihin, joita varmaan laajasti ympäri salin pidetään perusteltuina, ja rahaa säästyy asumistuesta, yllättäen. Tässä salissa on vuosia puhuttu siitä, että asumistukeen menee valtaiset summat rahaa, ja on nyt ilo korjata asumistuen menoarviota tältä vuodelta alaspäin.

Ehkä tähän ostovoimaan ja kasvuun: On hienoa, että hallituksen päätöksillä ja palkkaratkaisuilla ja korkojen laskulla ostovoima kääntyy ensi vuonna kasvuun, ja sitä kautta varmasti ensi vuonna meillä on myönteisempää kehitystä näissä verotuloarvioissa. Eli verotulot eivät lähde kasvuun mitenkään muuten kuin talouden kasvulla, ja sen keskeinen moottori on ihmisten kasvava ostovoima.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

14.24 Lauri Lyly sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ajattelin tässä puheenvuorossa puhua hyvinvointialueista ja hyvinvointialueitten merkityksestä. Pieni lukusarja: Pirkanmaan hyvinvointialueen ulkopuoliset ostot ovat 1,2 miljardia euroa, kahden jäänmurtajan verran, vuodessa. Kun Pirkanmaan hyvinvointialue on kymmenen prosenttia Suomesta, niin hyvinvointialueet tilaavat 20 jäänmurtajan verran vuodessa ulkopuolisia hankintoja. Sillä on iso merkitys. Olen huomannut, että nyt meillä Pirkanmaallakin hankintojen lukusarjat ovat niin, että vuonna 26 ollaan samalla tasolla viime vuoden hankintojen kanssa, niin että se on otettu haltuun siellä. Se on hyvä suunta.

Mutta se, minkä takia johdattelin tähän hyvinvointialueeseen: Nyt meillä on alijäämän kattamislainsäädäntöön pidennys tulossa, mutta kun Itä-Suomen hallinto-oikeus otti kantaa Etelä-Karjalan talousarvioon, niin miten hallitus aikoo toimia tässä? [Puhemies koputtaa] Hyvinvointialueet tarvitsevat tiedon siitä, niin etteivät ne pysy tällaisessa lainvastaisessa tilanteessa, [Puhemies: Minuutti!] kun tehdään talousarvioita. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Honkonen.

14.26 Petri Honkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Jatkan tästä, minkä edustaja Lyly edellä nosti esille. Nyt tässä lisätalousarviossa on 2,5 miljoonan euron lisäys tähän hyvinvointialueiden lisärahoitukseen, ja nyt kun tätä lakia säädettiin, niin silloin perustuslakivaliokuntahan piti aivan keskeisenä sitä, että hyvinvointialueilla tulee näiden lakisääteisten, tämän talon säätämien tehtävien täyttämiseen olla mahdollisuus valtiolta saatavaan lisärahoitukseen silloin, kun se taloudellinen tilanne sitä vaatii. Nythän tämä Etelä-Karjalan tilanne on kyllä todella erikoinen, koska hallinto-oikeus totesi lainvastaiseksi tämän taloussuunnitelman, joka on alijäämäinen, ja sitten samaan aikaan valtiovarainministeri on hyvinvointialueille antanut ohjauskirjeen, jossa kehoitetaan olemaan hake-matta tätä lisärahoitusta valtiolta, ja monet muut alueet, kuten Keski-Suomi, ovat taloudellisesti todella vaikeassa tilanteessa johtuen tässä rahoitusmallissa ilmenneistä ongelmista.

Kysymykseni kuuluukin: aikooko hallitus nyt tätä lisärahoitusta osoittaa, ja jos ei aio, niin aiotteko sitten muulla tavalla korjata tämän lainvastaisen tilanteen, esimerkiksi tätä rahoituslakia korjaamalla? Vielä ehtisitte ennen vaalikauden loppua.

Pöytäkirja PTK 100/2025 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Reijonen.

14.27 Minna Reijonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvoisa valtiovarainministeri! Turvallisuus ja terveys on varmasti ihmisille ja kansalle semmoinen hyvin tärkeä seikka, mitä kansa arvostaa. Nythän on tässä lisätalousarviossa tulossakin rahaa hyvinvointialueille, eliikkä lisärahoituksen maksamiseen varautumiseen ehdotetaan 2,5 miljoonaa euroa. No, soteuudistushan oli mikä oli, ja sen korjaamiseen kyllä tarvitaan paljon vielä voimia. Se oli epäonnistunut hanke.

Puolustusvoimien terveydenhuollon poikkeusoloihin varautumiseen ehdotetaan 104,3 miljoonaa euroa. Se on merkittävä juttu, ja kyllähän se on tärkeä. Se on vaan fakta, että sota on tässä lähellä ja meidän tulee varautua monenlaisiin asioihin.

On hienoa, että ostovoima lisääntyy ja palkansaajien verotus kevenee. Myös polttoainien verotus kevenee. Että on täällä tällaisia positiivisia asioitakin tullut.

Mutta tosiaan terveys ja turvallisuus ovat niitä tärkeitä asioita, mihinkä tarvitaan panostusta, todellakin. Näen kyllä, että hallitus on vienyt eteenpäin tätä Suomen ja kansalaisten hyvinvointia. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lindén.

14.28 Aki Lindén sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Heinosen heitto oppositiolle siitä, että jotenkin pelkäisimme kasvua tai näkisimme siitä painajaisia, oli kyllä todella ala-arvoinen. Me täällä oppositiossa varmasti tunnemme todella kaikkein eniten huolta yhteiskunnassa heikossa asemassa olevista ihmisistä, ja me todella Suomessa tarvitsemme taloudellista kasvua. Nykyisen hallituksen aikana kasvua ei ole ollut, ja vaikka sitä on luvattu ja vaikka uskotaan tietysti, että sitä tuleekin, niin näyttää kyllä todella huolestuttavalta tämä hallituksen tilanne.

Minulla on tuossa vieressäni meidän varsinainen budjettikirja, niin kuin monen muunkin pöydällä, ja täällä on alussa tuloarvioiden sivulla 35 toteamus siitä, että ylimmän marginaaliveroasteen alentamisesta vähenevät verotulot 506 miljoonaa euroa, ja sitten vähän sen yläpuolella, että pieni- ja keskituloisten verotuksen keventämisestä 463 miljoonaa. Tämä on siis suhde: pieni- ja keskituloiset, joita on 98 prosenttia väestöstä, 463 miljoonaa hyötyä, ylimmät ryhmät, joita on pari kolme prosenttia väestöstä, reilusti enemmän. Tämä on hallituksen eriarvoistavaa veropolitiikkaa. [Petri Honkonen: Saat mitä tilaat! — Timo Heinonen: Aika suora syytös!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hoskonen.

14.29 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On hyvä, että me reilusti puhumme, mikä on Suomen valtiontalouden tilanne: velkaa velan päälle. Meidän pitäisi nyt tehdä iso suunnanmuutos tässä hommassa. Se, että otamme velkaa, on huonoin ratkaisu. Meidän pitää saada tätä tulopuolta lisää ja nimenomaan nämä valtavat turhat menot poistaa.

Meillä valtava tulotappio syntyy siitä, kun me tuhoamme suomalaisia metsiä ja poltamme ne energiaksi. Tämä on lopetettava. Euroopan unioni määräilee meidän budjetista. Silä ei ole mitään asiaa tulla meidän budjettiasiaa määräilemään kaiken maailman ilmastosäännöillä. Nämä väärät päästöluvut, mistä olen teille, kunnioitettu ministeri, puhunut sen

Pöytäkirja PTK 100/2025 vp

kymmenen kertaa, on oikaistava. Sieltä saa helposti noin 5—7 miljardin euron säästön heti, kun tehdään järkevästi, ja pystytään tekemään, kun ollaan itsenäinen valtio.

Toinen juttu, arvoisa, kunnioitettu ministeri ja arvoisa puhemies, on se, että Itä-Suomea on taas kyllä lyöty isolla nuijalla päähän. [Juho Eerola pyytää vastauspuheenvuoroa] Hankkeita ei ole juurikaan mitään. Kun on Itä-Suomesta puhuttu, ne ovat lähinnä menneet tuonne Ohtaansalmen länsipuolelle, [Puhemies koputtaa] mutta Pohjois-Karjala, kotimaakuntani, on saanut turpiin oikein kunnolla. Toivon, kunnioitettu ministeri, [Puhemies koputtaa] että ottaisitte tämän vielä vakavammin. [Puhemies: Minuutti!] Pari pientä hanketta toivoisin lisää, koska siellä on huutava hätä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Eerola.

14.31 Juho Eerola ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olen edustaja Hoskosen äskeisen puheenvuoron kanssa muuten täysin, täsmälleen samaa mieltä, mutta mitä loppuun tuli, niin siitä täytyy olla pikkasen kyllä eri mieltä. Nimittäin kotimaakuntani Kymenlaakson ja myös Etelä-Karjalan puolesta lausun isot kiitokset hallitukselle näistä lisäpanostuksista ja totean, että täysin ei olla unohdettu itärajan vieressä olevia maakuntia, koska myös Kymenlaakso ja Etelä-Karjala ovat rajalla, etenkin jos merirajakin lasketaan mukaan.

Monesti hallitusta moititaan siitä, että otetaan velkaa ja otetaan velkaa. No, sitten seuraavassa yhteydessä samat henkilöt moittivat meitä likipitäen kaikista niistä sopeutustoimista, joita teemme, jotta emme joutuisi ottamaan lisää sitä velkaa. Suunnilleen 88 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen on tämä velka, ja ilman näitä sopeutustoimia, mitä täällä moititaan, olisi paljon enemmän. Todella tyytyväinen olen tähän parlamentaarisesti sovittuun velkajarruun, johon kaikki vastuulliset puolueet täällä sitoutuivat. [Timo Heinonen: Ja pari muutakin!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kaarisalo.

14.32 Riitta Kaarisalo sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Todella saimme juuri uusimmat tiedot siitä, miten Suomi velkaantuu tällä hetkellä kaikkein rajuiten Euroopassa. Ja aivan näillä näppäimillä on odotettavissa sekin, että työllisyytemme on kaikista heikoin, joten, edustaja Heinonen, voin vanhoa, [Timo Heinonen pyytää vastauspuheenvuoroa] että me todella, todella toivomme tätä kasvua, koska seuraava hallitushan tämän teidän sotkunne sitten siivoaa.

Mutta huolenaiheeni liittyy nyt nimenomaan tähän veropohjan rapautumiseen. On hyvin vaikea perustella asiapohjaisesti valtion tulorahoituksen tietoista heikennystä tässä tilanteessa, koska on tiedossa, että nämä kaikkein rikkaimpien veronkevennykset ja yhteisöveron alennus eivät tuo sitä toivottua talouskasvua eivätkä ne maksa itseään takaisin vaan itse asiassa aiheuttavat velkaantumista pitkälle tulevaisuuteen. Tämä on mielestäni vastuutonta, ja kysyisin ministeriltä: pitääkö hallitus todella tätä perusteltuna?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Heinonen.

14.33 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun kuuntelee tätä vihervasemmistoa, niin kyllä tässä sellainen tunne tulee, että ”happamia, sanoi ket-

Pöytäkirja PTK 100/2025 vp

tu pihlajanmarjoista”. [Pia Viitanen: Voi voi!] Täällä sanotaan, että huolestuttavalta tämä tilanne näyttää. Tämä on tätä teidän jatkuvaa synkistelyä.

Talousskasvu on käynnistymässä ja vauhdittumassa. Yritykset eivät enää, arvoisa oppositio, synkistele, elinkeinoelämän barometriin kun tutustutte. Odotus myös omasta taloudesta vahvistuu, kun tutustutte kuluttajabarometriin. Pehmeiden mittareiden lisäksi myös kovat mittarit antavat nyt jo signaaleja siitä, että tässä on talous lähdessä kasvuun. Kansantalouden tuotanto kääntyy kasvuun, elokuun bkt oli jo positiivinen, investointeja lisää, tilauskirjat täyttyvät. Arvoisa oppositio, tämä tilanne ei ole niin synkkä, minkälaiseksi te haluatte sitä maalata, vaan nyt olemme pääsemässä kiinni siihen talousskasvuun, haluatte te sitä tai ette.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Räsänen.

14.34 **Joona Räsänen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Myönnän, että joka ilta ristin käteni nukkumaan mennessä, että tämä talous tästä kääntyisi. Mutta kun edustaja Heinosta kuuntelen, niin hän on vähän kuin rikkiäinen kello, joka näyttää kyllä oikeata aikaa aina kaksi kertaa vuorokaudessa, koska muistan, että te, edustaja Heinonen, sanoitte jo kaksi vuotta sitten, että älkääs nyt synkistelkö, että kyllä se siellä kulman takana kasvu koittaa. [Timo Heinosen välihuuto] No valitettavasti ei ole vielä näkynyt, ja kun tätä lisätalousarviota katsotaan, niin eiväthän nämä verotuloarviot nyt tipahda ihan vaan tuosta noin, vaan taustallahan on nimenomaan se, että meillä on ollut aivan liian heikko talous- ja työllisyyskehitys, mihin hallitus on oman politiikkansa perustanut. [Eduskunnasta: Ja heikko hallitus!] Ja nyt kun sitten pitäisi tehdä käänne — koska meilläähän edellytyksiä Suomessa on, ja toivotaan, että tämä lähtee — niin ei nyt ainakaan omin toimin pitäisi omaa tulopohjaa lähteä rapauttamaan. Siksi tämä yhteisöveroale, joka on siis miltei 900 miljoonaa vuodessa ja rapauttaa meidän veropohjaa, on täysin edesvastuuton toimenpide tässä vaiheessa, kun meidän kai käsittääkseni yhdessä pitäisi sitä velkajarrua painaa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Oinas-Panuma.

14.35 **Olga Oinas-Panuma kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Aloin miettiä sitä synkistelyasiaa, että onko se siis synkistelyä, jos toteaa tosiasiat, että meillä on tosiaan hirmuinen velkaantuminen käynnissä ja työllisyysluvut ovat surkeita. Että kai sen saa sitten ääneen sanoa, jotta sille asialle jotain myös huomattaisiin tehdä.

Hallitukselle kiitosta voisin antaa tästä nuorten rekrytointituesta, joka tuolla on. Se on varmasti hyvin hyödyllinen, joskaan ei välttämättä koko meidän tilannetta varmastikaan pelasta, mutta jokainen uusi työllinen, mikä me saadaan, on tärkeä.

Erityisen huolestunut olen tällä hetkellä maamme sosiaali- ja terveyspalveluitten tilanteesta ja nimenomaan tästä rahoitustilanteesta. Saatiin Etelä-Karjalasta hyvin surullisia uutisia, jotka ollaan varmasti kaikki luettu, ja varmaan myös yhteisesti jaetaan se huoli, että ihmisten pitää sinne hoitoon päästä ja hyvinvointialueitten rahoitus pitää saada toimimaan. No, tässä nyt on sitten kaksi vuotta vähän niin kuin odoteltu, milloin sinne sitten tehtäisiin niitä tarpeellisia muutoksia, ja niitä ei oikein vielä ole näkynyt. Haluaisinkin kysyä ministeri Purralta ja yleisestikin hallituksen päästä, kun perussuomalaisten ministereillä on kuitenkin tässä isoin vaikutusvalta salkkujensa puolesta: oletteko te samaa mieltä ministeri

Pöytäkirja PTK 100/2025 vp

Adlercreutzin kanssa siitä, että tätä rahoituslakia pitäisi muuttaa, [Puhemies koputtaa] ja minkälaisella aikataululla sen sitten hoidatte [Puhemies: Minuuttia!] kuntoon?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Nieminen.

14.37 Mira Nieminen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä lisätalousarvio on ennen kaikkea turvallisuuden ja vakauden budjetti. Hallitus vahvistaa Suomen sisäistä turvallisuutta tilanteessa, jossa uhkakuvat ovat moninaisia rajaturvallisuudesta kyberuhkiin ja järjestyksen ylläpitoon kotimaassa.

Rajaturvallisuushankkeet etenevät, vaikka toimitusviiveitä on ollut. Maksatukset aikataulutetaan hallitusti ilman holtitonta menopiikkiä. Tämä kertoo vastuullisuudesta. Pidämme rajat kunnossa ja veronmaksajien rahat kurissa.

Samalla Puolustusvoimien terveydenhuollon varautumiseen panostetaan yli 100 miljoonaa euroa. Se on konkreettinen toimi, joka vahvistaa koko yhteiskunnan kriisinkestävyttä.

Poliisin ja pelastustoimen rooli on keskeinen sisäisen turvallisuuden turvaamisessa. Hallitus huolehtii, että viranomaisilla on resurssit ja toimivaltuudet hoitaa työnsä ja että heidän työtään arvostetaan. Kuten olemme aiemmin todenneet, jokainen hyökkäys poliisia, pelastajaa ja ensihoitajaa kohtaan on hyökkäys yhteiskunnan perustaa vastaan.

Arvoisa puhemies ja ministeri! Hallitus huolehtii myös rajan toisella puolella tapahtuvasta. Ukrainaa tuetaan ja varautumista vahvistetaan. Me ymmärrämme, [Puhemies koputtaa] että kansallinen ja sisäinen turvallisuus kulkevat käsi kädessä. [Puhemies: Minuutti!] Tämä lisätalousarvio on osoitus siitä, että Suomi pidetään turvassa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Eskelinen.

14.38 Seppo Eskelinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia ministerille rehellisestä kuvasta taloustilanteesta, niin kuin aina: Euroopan kovinta vauhtia heikkenevä talous, Euroopan toiseksi korkein työllisyys, viime vuoden syyskuusta tämän vuoden syyskuuhun 32 000 työtöntä lisää.

Mistä se talouden heikko kehitys johtuu? Se johtuu juuri tästä työllisyydestä ja kasvun puutteesta. On se hyvä, että Heinonen uskoo tulevaisuuteen. Korkeimmat luvut tulevan vuoden kasvuennusteista kuultiin tänään, yli kaksi prosenttia — vai kaksi prosenttia — samaan aikaan kun Etlä ja rahalaitokset ennustavat alle yhden prosentin kasvua. Se on siellä nurkan takana — se on hienoa, että sitä positiivisuutta riittää.

Pakko on hallituksen myös tunnustaa, että ovat epäonnistuneet eri veroratkaisuissa, ja yhteisövero on kyllä tulonsiirto suoraan. Ihmettelen, että tässä tilanteessa näperrellään vielä joitain kahden kolmen sentin polttoaineveroalennuksia, jotka maksavat kymmeniä miljoonia. Pistettäisiin sinne nuoriin pitkäaikaistyöttömiin ja alempaan tieverkkoon se raha. Se ei näy mittarilla missään, [Puhemies: Minuutti!] se 2—3 senttiä. Tämä ei ollut ensimmäinen kerta. [Mira Nieminen: 1,51!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Seppänen.

14.39 Sara Seppänen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos, valtiovarainministeri, että olette jatkaneet tätä sitkeää, pitkäjänteistä linjaa ja menosopeutuksia.

Pöytäkirja PTK 100/2025 vp

Suomella on vielä toivoa, kun saimme parlamentaarisen sovun tästä velkajarrusta. Se on vastuullista politiikkaa. Nyt odotamme vain, mitä puolueet ilmoittavat, mistä säästäisivät.

Kotitalouksien kulutuksen suhteen ollaan nähty piristymistä. Haluaisin kysyä, arvoisa valtiovarainministeri: Mitä voisimme tehdä tälle Kiinan krääsäkaupalle? Yli 50 miljoonan paketin on arvioitu tulevan tänä vuonna Suomeen pelkästään Kiinan krääsäkaupoista. Miten voisimme kääntää kotimaista kulutusta tänne kohti meidän markkinoita?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Laine-Nousimaa.

14.40 Hanna Laine-Nousimaa sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olen myös erittäin huolissani hyvinvointialueiden rahoituksesta, kuten tässä myös useammat muut edustajat, mutta yhteen yksityiskohtaan haluan puuttua.

Hämmästyneenä Pirkanmaalla on jouduttu seuraamaan hallituksen poukkoilua valtatie 9:n peruskorjauksen rahoituksessa. Ensin syyskuun lopulla kerrottiin, että raha tulee, se oli sinne kirjattu, ja nyt sitten perjantaina 10.10. se raha olikin sieltä poistettu. Miten tällainen poukkoilu voi olla mahdollista? Se on aivan kestämatöntä alueelle, jossa joudutaan kyseisellä tiellä kulkemaan päivittäin tietäen, että matkalla on erittäin vaarallisia risteyksiä. Valtatie 9 on Suomen vilkkaiten liikennöity kaksikaistatie. Se on kiistatta tutkimustenkin mukaan ollut todella vaarallinen ja todella käytetty tie. Nyt on todella korkea aika saada tuon tien perusparannus ja korjaus talousarvioon. Se myöskin tuo alueille työllisyyttä ja tulevaisuusinvestointeja. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Täällä on vielä kolme vastauspuheenvuoroa ja sen jälkeen ministerin puheenvuoro. — Edustaja Riipi.

14.41 Mika Riipi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllähän tämä lisätalousarvion kahden ja puolen miljoonan euron lisämääräraha hyvinvointialueille on täysi vitsi. Me ollaan täältä oppositiosta jo parin vuoden ajan kerrottu, että toimintaympäristö on muuttunut niin paljon, että me tarvitaan se rahoituslain avaaminen, ja te ette ole ottaneet asiaa kuuleviin korviin. Nyt esimerkiksi meillä Lapissa on se tilanne, että arviointimenetely on käynnissä ja kokonainen keskussairaala ollaan ajamassa alas, vuodeosastoja ollaan ajamassa alas, päivystyksiä ollaan supistamassa, ihmisten palveluja ollaan romuttamassa. Kyllä tämä tilanne on niin vakava, että ihan aidosti nyt se RKP:n avaus rahoituslain avaamisesta pitää ottaa tosissaan.

Minä sanoisin näin, että me oppositiossa ei olla huolissaan siitä, että talouskasvu lähtee käyntiin, vaan me ollaan huolissaan siitä, että ihmisten palvelut romuttuvat.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rasinkangas.

14.42 Merja Rasinkangas ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvoisa valtiovarainministeri! Toivoa paremmasta huomisesta on, kun Suomen taloutta hoidetaan vastuullisesti ja huolehditaan, että suomalainen hyvinvointiyhteiskunta säilyy myös seuraaville suomalaisille sukupolville. Väestön ikääntyessä meillä ei ole varaa menettää nuoriamme. Siksi tämä hallitus satsaa tämän lisätalousarviesityksen myötä myös nuorten rekrytointitukeen 30 miljoonalla eurolla. Rekrytointituen tarkoitus on ennen kaikkea saada nuorisotyöttömyyttä vähennettyä ja saada nuoret työn syrjään kiinni. Samalla myös ehkäis-

Pöytäkirja PTK 100/2025 vp

tään syrjäytymistä, joka on kallista sekä syrjäytyneille inhimillisesti että Suomelle rahallisesti.

Arvoisa puhemies! Tämänkin lisätalousarvion myötä on entistä selvempää, että töitä Suomen talouden eteen on tehtävä edelleen. Minkälainen tahansa seuraava hallitus onkaan, tulee sen jatkaa tällä valtiovarainministeri Purran viitoittamalla terveen taloudenpidon linjalla. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Siponen.

14.43 Markku Siponen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun oli väylistä ja infrahankkeista puhe, niin kyllähän ehdottomasti tässä tilanteessa kannattaa satsata näihin nykyisiin väyliin, tiestöön, ja laittaa ne uudet miljardihankkeet hyllylle. Täällä oli juuri vieraita Lapinlahdelta Pohjois-Savosta, ja sieltäkin löytyy monta huonokuntoista tietä, jotka odottavat sitä korjausta.

Arvoisa rouva puhemies! Ministeri nosti esiin nämä valtionvelan korot ja sen, kuinka ne ovat poissa kaikista palveluista. Tässä kohtaa minua kiinnostaa se, mikä on tämän suurtyöttömyyden hinta meidän valtiontaloudelle. Te, arvoisa valtiovarainministeri ja hallituspuolueet, lupasitte tähän maahan 100 000 uutta työpaikkaa. Nyt ollaan siitä tavoitteesta jäljessä 180 000 työpaikkaa. Tämän 100 000 työpaikan plus-merkkien hinta oli kaksi miljardia. Nyt haluan kysyä valtiovarainministeriltä: mikä on tämän epäonnistumisen ja suurtyöttömyyden hinta, koska se on kaikki myöskin pois sieltä kouluista, päiväkodeilta, sairaaloista?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ministeri Purra, viisi minuuttia, olkaa hyvä.

14.45 Valtiovarainministeri Riikka Purra: Arvoisa rouva puhemies! Tuossa avauspuheenvuorossani toivoin, että esimerkiksi velkajarrun osalta saavutettu, lähes koko salin täyttänyt parlamentaarinen sopu olisi vähentänyt populismia tässä salissa, mutta valitettavasti en sitä laajasti vielä huomannut. [Jouni Ovaskan välihuuto] On hyvin surullista tässä tilanteessa, kun hallitus reagoi turvallisuustilanteeseen, laitamme huomattavasti lisää rahaa puolustukseen ja varautumiseen ja teemme toimia ja lisätalousarvioita, joissa käytännössä ei lisätä rahaa mihinkään muualle kuin välttämättömään, että meitä silti syytetään muun muassa siitä, että Suomessa ei ole ollut aitoa kasvua käytännössä 18 vuoteen, tai siitä, että työttömyystilanne on tällä hetkellä Suomessa erityisen heikko. Tästä aiheesta on viime viikolla vastattu välikysymykseen, joten en siihen hirvittävän paljon tarkemmin mene. Uskoisin, että kaikilla pitäisi olla tiedossa, mihin tämä liittyy. Mutta oppositio edelleen haluaa esittää sellaista narratiivia, että nämä meidän välttämättä tekemät sopeutustoimet, joita siis seuraava hallituskin tulee jatkamaan, ovat syy siihen, että tässä maassa ei ole talouden kasvua, tai syy siihen, että meidän työttömyyslukumme ovat niin karneat. Mutta tämä ei pidä paikkaansa, ja olen sen kymmeniä ja kymmeniä kertoja tästä pöntöstä sanonut.

Mitä tulee sitten näihin positiivisempiin uutisiin, joita ainakin salin toiselta puolelta haluttiin myös tunnistaa, on hyvä ymmärtää, että nämä uudistukset, joita hallitus tekee, erilaiset investoinnit, kasvustoimet, tulevat näkymään. Ne ovat välttämättömiä sen rinnalla, että me teemme talouden sopeutustoimia. Nyt onneksi ostovoima paranee suorastaan harppauksin, monestakin syystä, niin palkkojen kehittymisen, korkojen normalisoitumisen ja heikon inflaation myötä kuin myös hallituksen tekemien veroratkaisujen myötä, jotka ensi

Pöytäkirja PTK 100/2025 vp

vuonna palkansaajan verotusta keventävät. Tämän hallituksen aikana työssäkäyviin lapsiperheisiin kohdistuvia veronalennuksia tehdään 1,8 miljardia euroa. Tämä on erittäin merkittävä luku, ja siitä valtaosa kohdistuu pieni- ja keskituloisiin.

Edustaja Lindén ehti lähteä, mutta olisin korjannut tätä hänen laskutoimitustaan liittyen näihin ylimpien marginaalien laskuun. Siinä ei huomioitu sitä, että näissä ylimmissä tulodesiileissä vastaavasti jätetään indeksitarkistus tekemättä.

Arvoisa puhemies! Sosiaalidemokraattien lausahdus siitä, että tällä hallituskaudella velkaa lisätään ja lisätään, on tietenkin lukujen valossa varsin perusteltu, mutta se, mikä teiltä jää huomaamatta, on se, että omilla toimillanne sitä kerrytettäisiin vielä huomattavasti enemmän. Verotulojen pudotus johtuu siitä, että taloudellinen toiminta on ollut heikkoa. Tämä kohdistuu erityisesti arvonlisävero- ja valmisteveropuoleen. Kun kulutuskysyntä on heikkoa, niin silloin verotulokertymille tapahtuu juuri näin. Verotulot saadaan kasvuun talouskasvulla, ja sitä kohti tämä hallitus on menossa nimenomaan omilla uudistuksillaan ja toimillaan. Tässä tilanteessa, kun sekä talouden että osin turvallisuuden ympäristö on vaikea, täällä hallituksessa paineita pitää kestää. Me emme saa perääntyä sen paremmin säästötoimista kuin niistä välttämättömistä uudistuksista, joita olemme tehneet ja tulemme entisestäänkin tekemään. Valmisteilla on myös uusi kasvupaketti. Sosiaalidemokraattien vastustus erilaisiin veronalennuksiin tuli jälleen hieman yllätyksenä. Ymmärrän toki, että keskitytte yhteisöveroon, mutta se ei ole tässä lisätalousarviossa eikä edes ensi vuoden asia. [Pia Viitasen välihuuto] Sen sijaan ensi vuonna on merkittävät työn verotuksen alennukset. Yhteisöveron alennuksella tavoiteltavat hyödyt ovat kuitenkin selviä, [Jouni Ovaska: Kenen mukaan?] eli haluamme yritystoimintaa ja investointeja lisää.

Sitten siirrytään keskustan puolelle. Siellä vastustettiin jo muun muassa romutuspalkkiota, eli se oli rahan haaskuuta. Ihmettelen sitten, edustaja Ovaska, miksi te äänestitte äsken kuitenkin tyhjää. Miksi te ette suorastaan sitten vastustaneet tätä? [Jouni Ovaska: Koska ensi viikolla äänestetään hylkäyksestä!]

Vt 9: Kuten puheenvuorossani sanoin, marraskuun aikana tehdään näistä tiehankkeista, investoinneista ja väylistä laajempi päätös. Mielestäni se, että vt 9 mahdollisesti viivästyy, on kuitenkin parempi asia kuin se, että sitä ei tulisi ollenkaan, kuten edellisellä hallituskaudella, vaikka ymmärtääkseni tarpeet olivat aivan vastaavat kuin tälläkin hetkellä. [Timo Heinosen välihuuto]

Puhemies! Aivan lyhyesti vielä hyvinvointialueisiin. Rahoitusmalli: Itselleni on ollut tiedossa viime kaudelta, kun istuin oppositiossa ja vastustin hallituksen tekemää rahoitusmallia, että se on susi syntyessään, ja nyt me todellakin sen yksityiskohtien kanssa elämme. [Jouni Ovaskan välihuuto — Petri Honkosen välihuuto] Tämä hallitus on lisännyt hyvinvointialueiden rahoitusta miljardeja sinä aikana, kun me olemme istuneet täällä. [Välihuutoja] Jälkikätestarkistuksella ensi vuodelle lisätään jälleen yli miljardi euroa. Jokainen alueilta tuleva uusien rahoitustarpeiden lainanoton mahdollisuus käsitellään yksittäin, ja niihin ei mitään sen isompaa tässä vaiheessa yleisesti voi sanoa. Mutta tässä lisätalousarviossa erittäin oleellista on huomattava hyvinvointialueiden varautumiseen laitettava lisäpanostus.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset ministerille. — Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään, koska tähän varattu aika on kulunut, ja asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa muiden asiakohtien jälkeen.

Pöytäkirja PTK 100/2025 vp

Asian käsittely keskeytettiin kello 14.51.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 16.41.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 3 käsittelyä. — Siellä jatkuvat puheenvuorot. Ensimmäisenä edustaja Koskela, olkaa hyvä.

16.42 Jari Koskela ps: Kiitoksia, arvoisa puhemies! Vuoden kolmannen lisätalousarvion tuloarvio on plussalla erinäisten peruutusten ja tuloutusten ansiosta. Nettolainanotto kasvaa tällä esityksellä siten vain 19 miljoonalla eurolla, mikä on positiivista. Vastuullisen taloudenpidon linja jatkuu, ja sitä pitää jatkaa myös loppukaudella ja tietysti myös tulevilla vaalikausilla.

Julkisten menojen ja tulojen kroonista epätasapainoa ei saada hetkessä korjattua. Viime viikolla sovittu velkajarru onneksi osaltaan linjaa sopeuttamistarpeesta. Hienoa, että Suomessa vielä löytyy laajaa parlamentaarista yhteisymmärrystä isoissa linjoissa. Tästä saisivat muut Euroopan maat ottaa oppia.

Näiden lisätalousarvioiden valitettava yhteinen piirre on ollut verotuloarvioiden tarkentaminen alaspäin. Tämä johtuu siitä, että talouskasvu toistuvasti viivästyy ja on odotuksiin nähden vaikeampaa. Syynä ovat pitkälti Suomesta riippumattomat syyt. Venäjän käynnä hyökkäyssotaan tai Trumpin kauppasodankäyntiin emme voi vaikuttaa, saati EKP:n korkotasoon, joka on suurin yksittäinen syy Suomen talouden haasteille. Itsenäisellä rahapolitiikalla taloutemme tila olisi paljon parempi.

Arvoisa puhemies! Perussuomalaisille ensiarvoisen tärkeää on turvallinen ja toimintakykyinen Suomi. Tässä lisätalousarvioesityksessä on tämän osalta kolme kovaa kärkeä. Ensimmäinen on itärajan ja sisäisen turvallisuuden vahvistaminen. Rajavartiolaitoksen investointeja viedään eteenpäin ja Maahanmuuttoviraston tietojärjestelmiä kehitetään ulkomaalaislain uudistuksen edellyttämällä tavalla. Tämä on konkreettista varautumista ja laillisen järjestyksen turvaamista.

Toinen kärki on puolustuksen selkänaja. Ukrainan tukemisesta aiheutuvat korvaushankinnat huomioidaan tilausvaltuuksissa, ja Puolustusvoimien toimintamenoja täydenne-tään. Samalla hyvinvointialueille korvataan 104,3 miljoonan euron investoinnit, joilla varmistetaan Puolustusvoimien terveydenhuollon valmius poikkeusoloihin. Näin koko yhteiskunnan kyky kestää kriisejä vahvistuu.

Kolmas kärki on merilogistiikan ja huoltovarmuuden turvaaminen. Uuden jäänmurtajan hankintaan varataan valtuuksia ja meriliikenteen kilpailukykyä tuetaan. Kun vienti kulkee, suomalainen työ kulkee. Tämä on elinkeinoelämän arkea, ei pelkästään numeroita taulukossa. Tässä yhteydessä on hyvä antaa kiitosta koko valtionjohdolle tärkeästä työstä Yhdysvaltojen kanssa solmitun jäänmurtajayhteistyön suhteen. Telakkateollisuuden vahvistuminen tuo maahamme tuhansia uusia työpaikkoja ja sitä kautta paljon tarvittavia uusia verotuloja.

Arvoisa puhemies! Lopuksi talouskurin tehtävä ei ole kurittaa vaan turvata. Kun pidämme menot kurissa, voimme kohdentaa lisää siihen, mikä on välttämätöntä: raja, puolustus,

Pöytäkirja PTK 100/2025 vp

huoltovarmuus, työ ja terveys. Tämä lisätalousarvio vie Suomea jälleen kerran oikeaan suuntaan. — Kiitokset.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Laine-Nousimaa poissa, edustaja Viitanen poissa. — Edustaja Lyly paikalla, olkaa hyvä.

16.46 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Lisätalousarvio on sillä tavalla huolestuttavaa luettavaa, että verotulot laskevat yli 700 miljoonaa siitä, mitä tälle vuodelle on enustettu. Se kuvaa hyvin meidän taloudellista tilaa ja sitä, että kasvua ei ole tullut, ja se näkyy suoraan verotuloissa. Se myös näkyy työttömyyslukuissa. Ne ovat huonot, ja yli 300 000 työtöntä työnhakijaa on tällä hetkellä hakemassa. Siinä työttömyyden sisällä on erityisen huolestuttavaa se, että pitkäaikaistyöttömien määrä viimeisen tilaston mukaan on noussut yli 32 000:lla, yli 50-vuotiaitten yli 8 000:lla ja alle 25-vuotiaitten melkein 5 000:lla. Eli nämä ovat niitä lukuja.

Tässä lisätalousarviossa on yksi toimenpide, joka liittyy nuorten työllistämiseen: Tämä 30 miljoonan euron seteli, joka on tarkoitus ensi vuonna ottaa käyttöön. Tämä koskee noin 3 300:aa—4 400:aa, sillä välillä, alle 30-vuotiaita työttömiä. Se on noin kuusi prosenttia koko siitä alle 30-vuotiaitten työttömien joukosta. Se on ensiapu, mutta se ei riitä merkittävään muutokseen. Se on hyvä työkalu, mutta sitä pitäisi laajentaa.

Toinen huolenaiheeni on, että hallitus ei ole tehnyt mitään pitkäaikaistyöttömien hyväksi. Tässä ei ole mitään esityksiä pitkäaikaistyöttömien aktivointiin tai muuhun. Olisi ollut erittäin tärkeää, että olisi esimerkiksi sellainen toimenpide, jossa työttömyysturvalla olisi voitu opiskella työvoimapula-ammatteihin tai -aloille — tällaisia toimenpiteitä olisi pitänyt olla. 131 000 on tällä hetkellä pitkäaikaistyöttömiä, ja se on jo luku, joka alkaa olla lähellä 90-luvun pahimpia lukuja, eli ollaan todella huolestuttavassa tilanteessa. Olisin kaivannut lisää tälle alueelle toimenpiteitä.

Arvoisa rouva puhemies! Hyvinvointialueille täällä ei ole kovin isoja lukuja, mutta haluaisin vain todeta, että hyvinvointialueilla on erittäin iso merkitys tässä budjetissa. Pieni esimerkki siitä: Pirkanmaan hyvinvointialueen ulkopuoliset hankinnat ovat vuodessa 1,2 miljardia euroa. Se on sama kuin hankittaisiin kaksi jäänmurtaajaa joka vuosi näillä rahoilla — siis yhtä suuresta rahasta puhutaan. Ja kun Pirkanmaan hyvinvointialue on kymmenesosa Suomen väestöpohjasta, niin se tarkoittaisi, että hyvinvointialueet tilaisivat joka vuosi 20 jäänmurtaajaa. Se on ulkopuolisten hankintojen määrä käytännössä. Se kuvaa sitä mitta-luokkaa, ja sen vuoksi olisi tarpeen, että hyvinvointialueet pystyvät hoitamaan velvoitteen-sa ja näin pois päin.

Hyvää täällä, esimerkiksi Pirkanmaalla, on se, että hankinnat, jotka ovat noin 40 prosenttia budjetista, ovat 2024-tasolla ensi vuonna, eli on pystytty taittamaan niitten kasvu.

Hyvinvointialueilla tilanne on huolestuttava myöskin tämän talouden tasapainottamisen osalta. Alijäämän kattamisaikaa ollaan pidentämässä, ja se on hyvä asia, mutta nyt Itä-Suomesta tuli huonoja uutisia. Itä-Suomen hallinto-oikeus katsoi Etelä-Karjalan budjetin olevan tältä vuodelta lainvastaisessa tilassa, koska ei tasapainotusta tule 2026 mennessä ja pitää tehdä uudestaan. Toivoisin, että hallitus nyt miettisi sitä, että miten tämä niin sanottu lainvastainen tilanne korjataan ja tekisi siihen muutoksia, koska se koskee muitakin alueita.

Arvoisa rouva puhemies! Vielä viimeiseksi haluaisin sanoa, että tässä lisäbudjetissa laitetaan melkein 20 miljoonaa euroa, 19,7 miljoonaa euroa, yrittäjäeläkkeitten rahoittami-

Pöytäkirja PTK 100/2025 vp

seen, ja sanoisin vain siitä, että yrittäjäeläkkeet ovat vuodesta 2015 kasvaneet budjetissa kuusi ja puoli -kertaiseksi tänä aikana. Nyt ne ovat 540 miljoonaa. Ne olivat 83 miljoonaa 2015 — kuusi ja puoli -kertaiseksi. Tälle asialle pitää myös jotain tehdä, koska me valtion menoja yritämme tässä katsoa tarkasti, niin tähän toivoisin myöskin valtion toimenpiteitä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kaarisalo.

16.51 Riitta Kaarisalo sd: Arvoisa rouva puhemies! Meillä on tosiaan tänään käsittelyssä tämän kuluneen vuoden kolmas lisätalousarvio, jonka hallitus on antanut hyvin heikossa taloudellisessa tilanteessa. Me olemme juuri saaneet uusimmat tiedot siitä, kuinka Suomen valtion velkakehitys asettuu suhteessa muihin Euroopan maihin. Suomi velkaantuu tällä hetkellä kaikista rajuimmin. Huolestuttavaa on myös se, että työllisyytemme on suurella todennäköisyydellä aivan lähiaikoina myös Euroopan heikoin. Tätä taustaa vasten alkaa olla selvää, että nykyinen hallitus tuskin tulee saavuttamaan itselleen antamia tavoitteita. Totta on kyllä sekin, että Suomessa pettyneitä äänestäjiä on tällä hetkellä paljon, sillä tämä äänestäjien luottamukselle osoitettu kate on kyllä jäänyt heikoksi.

Tässä lisätalousarviossa on monia perusteltuja menolisäyksiä, kuten esimerkiksi tämä arviolta keskimäärin noin 4 000 työttömälle nuorelle suunnattava työllisyysseteli. Summana 30 miljoonaa on sinänsä paljon, mutta kuten edustaja Lyly tuossa äskeisessä puheenvuorossakin totesi, niin tähän olemassa olevaan tarpeeseen nähden se todella on laastaria. Pitäisin erittäin tärkeänä, että tätä laajentamista mietittäisiin vielä jatkossa.

Mutta erityinen huolenaiheeni liittyy erityisesti veropohjan rapauttamiseen. Kun kuluvan vuoden kokonaisvelanotto on nyt yli 13 miljardia ja valtionvelka nousee noin 183 miljardiin, on hyvin vaikea asiapohjaisesti perustella valtion tulorahoituksen tietoista heikennystä. Nyt tehtävät veronkevennykset, jotka suuntautuvat yhteiskunnan kaikista varakkaimmille, eivät tässä taloudellisessa tilanteessa tuota niitä myönteisiä vaikutuksia talouden kasvuun, joita niillä noususuhdanteen aikana jossain määrin voisi olla. Ne eivät myöskään maksa itseään takaisin vaan lisäävät velkaantumista pitkälle tulevaisuuteen. Sama koskee yleistä yhteisöveron alennusta, mikä maksaa valtavasti mutta valuu suoraan maksettaviin osinkoihin. Henkilökohtaisesti pidän näitä hallituksen tekemiä päätöksiä harkittomina ja vastuuttomina.

Huomionarvoista on sekin, että samalla kun menot kasvavat kehykseen nähden 164 miljoonaa, hyvinvointialueiden rahoituslain mukaista lisärahoitusta korotetaan vain 2,5 miljoonalla. Kuten hyvin tiedämme, Suomessa on tällä hetkellä alueita, joilla tilanne on äärimmäisen heikko ja sanalla sanoen absurdi. On irvokasta, että alueet joutuvat hakemaan heille oikeutetusti kuuluvaa rahoitusta oikeusteitse. Esimerkiksi Etelä-Karjala on tällä hetkellä suoranaudessa rahoituslimbassa, kun lisärahoitusta ei heru mutta hallinto-oikeus katsoo budjetin laittomaksi. Keski-Suomen osalta rahoituspäätöksiä on tehty virheellisillä diagnoositiedoilla ja alijäämä uhkaa kasvaa tänä vuonna jo 300 miljoonaan. Alueen tulisi siis leikata menoja 50 miljoonalla eurolla joka ikinen vuosi tämän vuosikymmenen loppuun saakka saavuttaakseen talouden tasapainon. On täysin selvää, että mikäli alueella aiotaan noudattaa perustuslakia ja muuta sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja koskevaa lainsäädäntöä, tällaiset leikkaukset eivät ole mahdollisia. Apua on pyydetty, mutta sitä ei ole kuulunut. Sen sijaan ministeriö on nyt ajamassa keskussairaalan leikkaustoimintaa alas, vaikka tilat ovat uudet ja osaamista on. Tämä ei ole sen kaltaista apua, jota hyvinvoin-

Pöytäkirja PTK 100/2025 vp

tialueet Suomessa tällä hetkellä tarvitsevat, ja näillä toimilla ei myöskään saada aikaiseksi niitä tarvittavia säästöjä. Näillä toimilla ei kateta olemassa olevaa alijäämää.

Hallitus ja sen ministerit ovat systemaattisesti syylistäneet edellistä hallitusta ja hyvinvointialueita tästä tilanteesta. Tämä ei nyt yksinkertaisesti enää riitä. Kun nykyistä rahoituslakia säädettiin, ei millään tavalla voitu ennakoida kaikkia niitä asioita ja tekijöitä, jotka ovat vaikuttaneet todellisuudessa hyvinvointialueiden kustannuskehitykseen. Siltä osin kuin korjattavaa on, nykyisellä hallituksella on valtaa pitävänä tahona aidosti vastuu nämä korjaukset myös tehdä, koska mikään muu ei tässä tilanteessa enää auta. Nyt on toimittava. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Honkonen poissa. — Edustaja Lahdenperä paikalla, olkaa hyvä.

16.56 Milla Lahdenperä kok: Arvoisa rouva puhemies! Tämän lisätalousarvion ydin on vastuullinen reagointi muuttuneeseen tilanteeseen turvallisuudessa, taloudessa ja tulevaisuuden kasvussa. Määrärahoja ehdotetaan lisättäväksi ennen kaikkea puolustukseen ja turvallisuuden tarpeisiin, varautumiseen poikkeusoloihin, muun muassa Puolustusvoimien ja terveydenhuollon valmiuden edellyttämiin poikkeusolojen varautumisen investointeihin, joihin hyvinvointialueille maksetaan erilliskorvaus, Ukrainan tukemiseen ja puolustusmateriaalihankintoihin. Lisäksi panostetaan liikennehankkeisiin, huoltovarmuuteen ja energiainvestointeihin. Nämä ovat sijoituksia turvalliseen ja toimintavarmaan Suomeen.

Vaikka talouden tilanne on vaikea, näkyy jo käänne parempaan. Valtiovarainministeriön tuoreimman ennusteen mukaan talous kasvaa ensi vuonna, ja esimerkiksi Yhdysvaltojen kanssa solmittu jäänmurtajasopimus tuo Suomeen jopa 10 000 työpaikkaa ja yli kuuden miljardin dollarin arvoisen piristysruiskeen vientiteollisuudelle. Myös vihreän siirtymän investoinnit etenevät vauhdilla, ja rakentamisessa on merkkejä elpymisestä. Tuoreissa syyskuun luvuissa työllisten määrä on kääntynyt kasvuun ja työllisiä oli 15 000 enemmän kuin vuosi sitten.

Tämä lisätalousarvio kasvattaa määrärahoja 163 miljoonalla eurolla ja tuloja 144 miljoonalla eurolla. Velanottotarve kasvaa vain 19 miljoonaa, mikä kertoo hallituksen vastuullisesta linjasta. Samalla on huomioitava, että verotuloennuste on heikentynyt noin 700 miljoonaa euroa erityisesti arvonlisäverokertymän laskun vuoksi. Hallitus pitää kiinni tavoitteesta taittaa velkaantuminen vuoteen 2027 mennessä. Sopeutustoimia on tehty noin 10 miljardin euron edestä, ja vuoden 2026 budjetti vähentää määrärahatarvetta noin miljardilla eurolla kuluvan vuoden tasoon verrattuna. Tämä on osoitus siitä, että hallitus ei jäänyt seuraamaan velkaantumista sivusta vaan toimii määrätietoisesti. On myös rehellistä todeta, että korkomenot ovat kasvaneet räjähdysmäisesti. Vuonna 2022 valtion korkomenot olivat 0,8 miljardia, ensi vuonna 3,2 miljardia ja vuonna 2029 jo lähes 5 miljardia euroa. Tämä on seurausta edellisen hallituksen löysästä rahankäytöstä. Nyt jokainen korkoeuro on pois hyvinvointipalveluista, ja juuri siksi vastuullinen taloudenpito on välttämätöntä.

Arvoisa puhemies! Tämä lisätalousarvio turvaa Suomen puolustusta, vahvistaa huoltovarmuutta ja luo kasvuedellytyksiä tulevaisuuteen. Samalla se on muistutus siitä, että vakautta ei saavuteta ilman kurinalaisuutta. Talous kääntyy nousuun, mutta vain, jos suunta pidetään. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kaarisalo.

Pöytäkirja PTK 100/2025 vp

17.00 **Riitta Kaarisalo sd:** Arvoisa rouva puhemies! Palaan vielä sen verran edelliseen puheenvuorooni, että on sentään onni, että tähän rahoituslakiin sisältyy jälkikäteisrahoitus, jonka ansiosta hyvinvointialueiden rahoitusta on tällä nykyisellä hallituskaudella pystytty lisäämään. Mutta se ei yksinkertaisesti ole riittänyt kattamaan näitä syntyneitä mittavia alijäämiä ja palvelutarpeen kasvusta aiheutuneita kustannuksia, ja juuri se on se syy, miksi tähän nykytilanteeseen on puututtava.

Tässä lisätalousarviossa osoitetaan määrärahoja sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalle kaikkiaan noin 104 miljoonaa euroa, ja kyseessä on ymmärtääkseni määräraha, jolla varaudutaan hallituksen esityksen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain muuttamisesta aiheutuviin kustannuksiin. Tällä kyseisellä lailla säädetään Puolustusvoimien terveydenhuollon edellyttämiin poikkeusoloihin varautumisesta ja sen edellyttämistä investoinneista, ja tämä kyseinen lakiesitys oli myös meillä puolustusvaliokunnassa lausunnolla. Tämän lakiesityksen perusteet ovat selvät ja hyväksyttävät, ja itse esityksen sisältö kannatettava.

Hyvinvointialue olisi lain mukaan velvollinen normaaliolojen häiriötilanteissa ja valmiuslain mukaisissa muissa kuin sotilaallista voimankäyttöä tai sen uhkaa tarkoittavissa poikkeusoloissa antamaan Puolustusvoimille, Rajavartiolaitokselle sekä Puolustusvoimien pyynnöstä Pohjois-Atlantin liitolle niiden tarvitsemaa virka-apua terveydenhuollon palvelujen järjestämisessä. Pidän erittäin tärkeänä sitä, että hyvinvointialueilla on oikeus saada korvaus niille aiheutuneista välittömistä kustannuksista virka-apua pyytäneeltä tai sitä saaneelta. Lakiesityksessä todetaan, että varautumiseen vaadittavien investointien kattamiseen varataan tosiaan tämä erilliskorvaus, jota nyt myös tässä lisätalousarviossa esitetään. Eli valtio siis vastaa poikkeusoloihin varautumisesta ja niissä tarvittavan terveydenhuollon järjestämisestä hyvinvointialueille aiheutuneista kustannuksista.

Mutta tässä yhteydessä, kun nyt on paljon puhuttu hyvinvointialueiden tilanteesta, palvelujen tilanteesta, palvelujen saatavuudessa esiintyvistä ongelmista ja erityisesti näistä taloudellisista haasteista, haluan kiinnittää huomiota siihen, että varautuminen edellyttää myös henkilöstöresursseja ja asiaan erityisen koulutuksen saaneita ammattilaisia, joita hyvinvointialueilla tässä nykyisessä tilanteessa mitä ilmeisemmin ei liikaa ole. Eli nyt varattua erilliskorvausta ei voida käyttää henkilöstökuluihin, ja tämä kyllä herättää mielessäni muutamia kysymyksiä. Pitäisin erittäin tärkeänä, että varautumisesta ei tosiasiallisesti muodostu taloudellisesti tai henkilöstöresurssien näkökulmasta rasitetta hyvinvointialueille. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi verotusmenettelystä annetun lain 21 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 141/2025 vp

Pöytäkirja PTK 100/2025 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

Lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia, ja tuttuun tapaan jos puhujalistaa ei saada tässä ajassa loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Tässäkin esittelypuheenvuoro, ministeri Purra, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.51 Valtiovarainministeri Riikka Purra (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Toivotaan, että ääni vielä hetken aikaa kestää.

Tämä esitys on osa harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnan toimenpideohjelmassa määriteltyjä harmaan talouden vastaisia toimia. Verohallinnon vertailutietotarkastuksia koskevaa sääntelyä kehitetään siten, että täsmennetään tietosuojan vertailutietotarkastukselle asettamia vaatimuksia sekä säädetään Verohallinnolle kuuluvien henkilötietojen käsittelyyn liittyvien suojatoimenpiteiden toteuttamisesta.

Voimassa olevan verotusmenettelystä annetun lain 21 §:n mukaan verotarkastus voidaan toimittaa myös yksinomaan siinä tarkoituksessa, että kerätään tietoja, joita voidaan käyttää muun verovelvollisen verotuksessa. Vertailutietotarkastus on verotarkastus, jossa kerätään tietoja sivulliselta tiedonantovelvolliselta muiden verovelvollisten verotusta varten. Verohallinnon tekemässä tietopyynnössä ei yksilöidä vertailutietotarkastuksessa käsiteltäviä verovelvollisia.

Nykyinen, pitkään voimassa ollut vertailutietotarkastusta koskeva säännös on säädetty ennen yleisen tietosuojasetuksen ja kansallisen tietosuojalain voimaantuloa. Tietosuojasääntely huomioon ottaen säännös ei enää nykyisin mahdollista Verohallinnolle verovalvonnan kannalta riittävää tiedonsaantia. Tästä aiheutuu Verohallinnon arvion mukaan 100 miljoonan euron vuosittainen verovaje.

Ehdotetulla säännösmuutoksella ajantasaistettaisiin vertailutietotarkastusta koskeva sääntely vastaamaan yleisen tietosuojasetuksen ja kansallisen tietosuojalain henkilötietojen käsittelylle asettamia vaatimuksia. Muutoksella pyritään turvaamaan Verohallinnon tiedonsaantia ja siten myös verotulojen kertymistä. Riittävällä tietopohjalla varmistettaisiin verotulojen lisäksi myös verotuksen yhdenmukaisuus ja verovelvollisten tasapuolinen kohtelu.

Ehdotettavat keskeisimmät muutokset koskevat seuraavia asioita: Tietopyynnön rajaaminen verovalvonnassa välttämättömiin tietoihin. Olennaista olisi myös, että kaikkien yksittäistenkin pyydettyjen tietojen olisi oltava välttämättömiä verovalvonnassa, jolloin pyyntö ei saisi lainkaan kohdentua muihin kuin verovalvonnassa välttämättömiin tietoihin.

Arvoisa puhemies! Verotuottojen arvioidaan tällä esityksellä kasvavan vuonna 2027 noin 50 miljoonalla eurolla. Täysimääräinen 100 miljoonan euron vuosittainen verotuotto toteutuisi vuodesta 2028 alkaen. Tämä vaikutusarvio perustuu Verohallinnon tekemään arvioon.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset ministerille esittelystä. — Sitten mennään puhujalistaan. — Edustaja Koskela.

Pöytäkirja PTK 100/2025 vp

14.54 Jari Koskela ps: Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Kiitokset ministerille esittelystä. Harmaa talous on valtavan mittaluokan ongelma. Se on hiljainen, miljardiluokan vuoto, joka heikentää palveluja, rapauttaa luottamusta ja vääristää kilpailuja. Arviot puhuvat karua kieltä. Suomessa verovaje on suuruusluokkaa miljardeja euroja vuodessa. Puhumme useista prosenteista verokertymästä. Pelkästään alv-ketjussa puuttuvat summat on arvioitu yli miljardiksi, pk-yritysten yhteisöverossa kymmeniksi miljooniksi, ja järjestäytyneen rikollisuuden kytköksissä verotuloja katoaa kymmeniä miljoonia joka vuosi.

Nyt käsiteltävänä oleva hallituksen esitys parantaa yhtä keskeistä harmaan talouden vastaista työkalua: Verohallinnon vertailutietotarkastuksia. Nykyinen sääntely on jäänyt jälkeen sekä yleisen tietosuoja-asetuksen tulkinnoista että oikeuskäytännöstä. Seurauksena on ollut, että verovalvonnassa välttämättömän tiedon saanti on vaikeutunut ja verotuloja on jäänyt saamatta. Ehdotettu täsmennys palauttaa järjen ja luottamuksen. Pyydetään tarkasti kohdennettua välttämätöntä tietoa, suojataan henkilötietoja selkein suojatoimin ja mahdollistetaan tehokas valvonta myös rajat ylittävissä rahavirroissa.

Arvoisa puhemies! Perussuomalaiset seisovat rehellisen työn, reilun yrittämisen ja turvallisen arjen puolella. Tässä esityksessä on kyse nimenomaan reilusta pelistä. Sääntöjä noudattavat suomalaiset eivät saa jäädä jalkoihin, kun osa kiertää velvoitteitaan ulkomaisilla alustoilla, välikäsien kautta tai järjestäytyneen rikollisuuden verkostoissa. Esitys tuo Verohallinnolle täsmätyökalun, ei haavia koko rekistereihin vaan kirurgisen pääsyn siihen tietoon, jota oikean ja yhdenmukaisen verotuksen toimittaminen edellyttää. Näin suojaamme valtion ja kuntien veropohjaa sekä rehellisten yritysten kilpailukykyä.

Huolia yksityisyydestä on kuultu. Ne on syytä ottaa vakavasti, ja ne on tässä esityksessä otettu huomioon. Lakiin kirjoitetaan nimenomaiset suojatoimet: tietoturva, luottamuksellisuus, säilytys ja hävittäminen sekä vaatimus, että pyyntö on perusteltu ja tarkasti kohdennettu verovalvonnassa välttämättömiin tietoihin. Erityisiin henkilötietoryhmiin ei kohdisteta pyyntöjä, ja käsittely on sallittua vain siltä osin kuin tiedot ilmenevät välillisesti laajassa aineistossa. Tämä on oikeasuhtaista ja linjassa EU:n tietosuojaoikeuden kanssa. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Seuraavaksi edustaja Reijonen, poissa. — Edustaja Rasinkangas.

14.57 Merja Rasinkangas ps: Arvoisa rouva puhemies! Käsittelyssä on hallituksen esitys eduskunnalle laiksi verotusmenettelystä annetun lain muuttamisesta. Kyseessä on erinomainen esitys, jolla torjutaan harmaata taloutta. Esityksen myötä Verohallinto saisi pyytää yrityksiltä ja pankeilta tarkasti rajattuja tietoja, kun se tarvitsee niitä verojen valvontaan, eli helpotetaan tiedonsaantia kuitenkin siten, että tietoturvallisuudesta ja yksityisyydestä pidetään huoli. Ei massavalvontaa vaan kohdennettua valvontaa.

Kyseessä on rahallisesti merkittävä lakimuutos. Pitkällä aikavälillä tämän esityksen johdosta arvioidaan, että verotulot kasvavat jopa 100 miljoonalla eurolla, kun ohi kuittien tehtävää kauppaa saadaan kitkettyä. Meillä on rajattu määrä yhteisiä verovaroja, ja siksi on tärkeää, että asetamme tärkeysjärjestykseen sen, mihin niitä varoja käytämme. Sen lisäksi, varsinkin tässä taloudellisessa tilanteessa, rahankäyttöä pitää priorisoida. Tulee myös löytää keinoja, millä tavalla sitä tulopuolta saadaan kasvatettua. Käsittelyssä oleva hallituksen esitys on hyvä keino siihen. Samalla puretaan myös epäreiluja kilpailuasetelmia yrityskentiltä. Otetaan esimerkki elävästä elämästä: Parturi Penalle osa hiustenleikkauksista

Pöytäkirja PTK 100/2025 vp

maksetaan käteisellä, ja hän ei niitä lyö kassaan. Penalla on apupoika Aapo leikkaamassa kaverina, ja Pena maksaa Aapolle palkan suoraan käteen ilman, että verottaja ottaa osansa. Viereisessä korttelissa parturi Pekka ihmettelee, miten Pena voi veloittaa viisi euroa vähemmän kuin hän, vaikka kulut on ajettu minimiin ja kate hiusten leikkaamisesta on piehekkö. Ero tulee siinä, että parturi Pekka on rehellinen ja hoitaa kaikki velvoitteensa, kun samaan aikaan Pena saa epärehellisin ja laittomin keinoin kilpailuetua. Harmaan talouden kitkennällä helpotamme myös yritysten mahdollisuuksia pärjätä rehellisin keinoin.

Arvoisa puhemies! Esitys on erinomainen, ja tätä on helppo kannattaa. — Kiitos esittelystä ja valmistelusta valtiovarainministeri Riikka Purralle.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hoskonen poissa. — Edustaja Savio.

15.00 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Käsittelyssä olevan hallituksen esityksen tavoitteena on kitkeä harmaata taloutta ja varmistaa, että kaikkia tahoja kohdellaan verotuksessa samalla tavalla. Tämä lakimuutos kohdistuu viranomaisiin ja niin sanottuihin sivullisiin tiedonantovelvollisiin, kuten pankkeihin. Esityksen myötä Verohallinto saisi tosiaan pyytää viranomaisilta ja pankeilta tarkasti rajattuja tietoja vertailutietotarkastuksen keinoin, kun se tarvitsee näitä tietoja verotuksen valvontaan tietosuoja luonnollisesti tarkasti huomioiden.

Arvoisa puhemies! Harmaa talous on erittäin sitkeä ongelma yhteiskunnassamme, kuten näissä edeltävissä puheenvuoroissa on jo tuotu ilmi. Sen suitseminen ja kitkentä edellyttävät nykyaikaisia ja lain mukaisia työkaluja, jotka samaan aikaan sekä varmistavat verotuksen oikeudenmukaisuuden että kunnioittavat tietosuojaa. Jatkossa Verohallinto voikin pyytää tietoja muun muassa pankeilta kohdennetusti, kun siihen on asiallinen peruste. Esityksen myötä myös verotulojen arvioidaan kasvavan merkittävästi, jopa 100 miljoonaa euroa, siten että kasvu tapahtuu vaihteittain vuosien kuluessa.

Arvoisa puhemies! Tämän hallituksen esityksen mukaan Verohallinnon tekemien tietopyyntöjen on oltava kirjallisia, perusteltuja ja tarkasti kohdennettuja vain verovalvonnassa välttämättömiin tietoihin. Samalla säädetään nimenomaiset suojatoimet henkilötietojen käsittelyyn. Erityisiin henkilötietoryhmiin liittyviä tietoja voidaan käsitellä vain välillisesti ja välttämättömissä tapauksissa. Se on erittäin tärkeä yksityiskohta. Nykyään Verohallinto voi pyytää sivullisilta vertailutietoja, mutta oikeasuhtaisuuden ja tietojen minimoinnin vaatimukset ovat tulkinnanvaraisia, ja nyt tähän ongelmaan puututaan tällä hallituksen esityksellä.

Arvoisa puhemies! Kiitän valtiovarainministeri Purraa tästä hallituksen esityksestä, jolla vahvistetaan verovalvonnan tietopohjaa ja kavennetaan harmaata taloutta sekä tuodaan luonnollisesti myös valtiolle lisää verotuloja.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

15.02 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Kaikki toimenpiteet, millä harmaaseen talouteen puututaan, ovat kannatettavia lähtökohtaisesti, koska meillä on tuolla sellainen rikollisuuden laji, jota on vaikea saada kiinni. Tällaisia toimenpiteitä, jos näillä verotietotarkasteluilla päästään siihen teknisesti helpommin kiinni, kannattaa hyödyntää. Siinä mielessä, jos tässä on tietosuojaongelmia ja muita, ne varmaan tässä lain käsittelyssä vielä avautuvat paremmin.

Pöytäkirja PTK 100/2025 vp

Mutta se, minkä takia pyysin puheenvuoron, liittyy siihen, että tämä on yksi väline, ja me voitaisiin ennakolta tehdä enemmän, että ei pääsisi syntymään tällaista tilannetta. Esimerkiksi tällaisessa urakointiketjussa tilaajan ja pääurakoitsijan vastuuta pitäisi lisätä niin, että he tarkastaisivat ketjun, sen, että siellä noudatetaan työehtoja, ja sitten sen, että nämä yhteiskunnalliset velvoitteet — verot, sosiaalimaksut ja muut, vakuutusmaksut — tulevat hoidettua. Eli sitä kautta me päästäisiin siihen kiinni ja päästäisiin tätä ongelmaa purkamaan.

Arvoisa rouva puhemies! On vielä toinen asia, joka liittyy siihen, että meidän pitäisi saada indikointia näistä tilanteista, missä mahdollisesti tällaista tulee, ja työsuojeluviranomaiset ovat meillä sellaisia henkilöitä, jotka käyvät eri yrityksissä ja seuraavat työelämää laajasti. Olisi tärkeää, että jotenkin tässä olisi työsuojeluviranomaisten indikointi tai muu otettavissa siinä huomioon, tietenkin poliisit ja kaikki muutkin, jotka näitä ongelmia metsästävät. Se olisi tässä mielessä tärkeä kokonaisuus, kun tätä lakia tässä käsitellään, ja siinä mielessä on hyvä tehdä eteenpäin.

Tämä antaa rehellisille yrittäjille mahdollisuuden toimia oikein niin että he pärjäävät kilpailussa ja epärehelliset eivät pärjää, ja sehän meidän tahtomme täällä on. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Haluaako ministeri kommentoida keskustelua? — Selvä.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi yrityksen saneerauksesta annetun lain ja arvopaperimarkkinalain 11 luvun 21 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 153/2025 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään lakivaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia, ja jos puhujalistaa ei ehditä käydä läpi, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Esittelypuheenvuoro, ministeri Meri, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.05 Oikeusministeri Leena Meri (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Käsiteltävänä on nyt esitys, jolla toteutetaan hallitusohjelman kirjaukset velkakonversion käyttöönotosta yrityssaneerauksessa. Lakiesityksen tarkoituksena on auttaa taloudellisissa vaikeuksissa olevia yrityksiä jatkamaan tilanteessa, jossa uhkana on konkurssi. Velkakonversio on yrityksen saneerauskeino, jossa yhtiön velkaa muunnetaan omaksi pääomaksi eli yleensä osakkeiksi. Jos velkoja suostuu vaihtamaan osan saatavastaan yrityksen osakkeisiin, yritys saa helpotusta velkataakkaansa ja voi jatkaa toimintaansa. Velkoja puolestaan

Pöytäkirja PTK 100/2025 vp

saa mahdollisuuden hyötyä yrityksen tulevasta mahdollisesta menestyksestä. Nykyisin tällainen järjestely vaatii osakkeenomistajien hyväksynnän yhtiökokouksessa. Tämä on osittain usein vaikeaa, ja siksi velkakonversiota ei ole voitu käyttää tehokkaasti.

Esityksessä ehdotetaan, että jatkossa velkakonversiosta voitaisiin päättää osana tuomioistuimen vahvistamaa saneerausohjelmaa ilman erillistä yhtiökokousta. Jos osakkeenomistajat eivät hyväksyisi velkakonversion sisältävää saneerausohjelmaa, ohjelma olisi tietyn edellytyksin mahdollista vahvistaa myös vastoin osakkeenomistajien kantaa. Osakkeenomistajilla olisi edelleen mahdollisuus osallistua ohjelman käsittelyyn, ja heidän asemaansa suojattaisiin. Osakkeenomistajia ei saisi asettaa huonompaan asemaan kuin konkurssissa, eli he eivät voisi menettää enempää kuin konkurssitilanteessa.

Velkakonversiota on tähän asti Suomessa toteutettu lähinnä suurissa yrityksissä. Velkojat eivät useinkaan ole kiinnostuneita ryhtymään yrityksen pitkäaikaisiksi omistajiksi, vaan velkojen näkökulmasta kiinnostavia ovat etenkin sellaisten yritysten osakkeet, jotka he voivat jonkin ajan kuluttua myydä eteenpäin uusille omistajille. Tästä syystä odotettavissa on, että velkakonversiot tulevat jatkossakin kohdistumaan sellaisiin suuriin yrityksiin, joiden osakkeet ovat julkisen kaupankäynnin kohteena tai joilla on jo valmiiksi monipuolinen rahoituspohja.

Pienten yritysten erityisasema on otettu esityksessä huomioon. Pienissä yrittäjän omaan työpanokseen perustuvissa yrityksissä ei ole tarkoituksenmukaista toteuttaa velkakonversiota vastoin omistajan tahtoa. Yrityssaneerauksen onnistuminen käytännössä edellyttää yrittäjän sitoutumista ja motivaatiota toiminnan jatkamiseen. Sen vuoksi kaikkein pienimpiä yrityksiä koskee erityinen poikkeus, jonka mukaan kirjanpitolain mukaisissa mikroyrityksissä ja pienissä yrityksissä velkakonversioon tarvittaisiin aina osakkeenomistajien suostumus.

Esitys perustuu oikeusministeriön asettaman työryhmän mietintöön. Lausuntokierroksella mietintöön saatu palaute oli myönteistä ja työryhmän valmistelua keuhuttiin. Kiitoksen annan minäkin valmisteluun osallistuneille.

Palautteen pohjalta esitykseen tehtiin vielä joitakin tarkennuksia. Siihen muun muassa lisättiin arvopaperimarkkinalain muutosehdotus, jolla varmistetaan, ettei velkakonversion toteuttamisesta seuraa velkojalle velvollisuutta tehdä pakollista ostotarjousta kaikista velallisyhtiön osakkeista. Julkisoikeudellisten velkojen mahdollisuudet ryhtyä osakkeenomistajiksi velkakonversiossa saattavat olla käytännössä vähäiset, mihin kiinnitettiin huomiota myös lausuntokierroksella. Asia on kuitenkin yrityssaneerauslaista siten erillinen kysymys, ja jos julkisoikeudellisten velkojen mahdollisuutta ottaa tarjottu velkakonversio vastaan halutaan edistää, niin sitä olisi mahdollista selvittää, ja näin halutessamme voisimme selvittää sitä erikseen eri ministeriöiden ja virastojen yhteistyössä.

Arvoisa puhemies! Kyseessä on merkittävä yrityssaneerainsäädännön uudistus, jolla edistetään suomalaisten yritysten kilpailukykyä kansainvälisillä rahoitusmarkkinoilla. Suomen keskeisissä vertailumaissa, kuten Ruotsissa, Saksassa ja Hollannissa, on jo käytössä velkakonversiota koskevaa lainsäädäntöä. Tehokkaat ja kilpailukykyiset pääomamarkkinat edellyttävät velkakonversiomekanismista säätämistä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset ministerille. — Näyttää siltä, että keskusteluun ei ole tarvetta.

Keskustelu päättyi.

Pöytäkirja PTK 100/2025 vp

Asia lähetettiin lakivaliokuntaan.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle lentoliikenteestä Ruandan tasavallan kanssa tehdyn sopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi

Hallituksen esitys HE 154/2025 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

Tässäkin lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia, ja jos listaa ei ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakoh-
tien jälkeen. — Esittelypuheenvuoro, ministeri Ranne, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.10 Liikenne- ja viestintäministeri Lulu Ranne (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hyvät kuulijat! Käsittelyssä olevassa hallituksen esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi Suomen tasavallan hallituksen ja Ruandan tasavallan hallituksen vä-
lisen lentoliikennesopimuksen sekä lain sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien mää-
räysten voimaansaattamisesta.

Kansainvälinen lentoliikenne, säännöllinen sellainen, on sallittua vain silloin, kun siitä on erikseen sovittu valtioiden välillä. Siksi tällaisia sopimuksia solmitaan. Kyseinen lento-
liikennesopimus on allekirjoitettu jo 29.9.2019, ja hallituksen esityksellä pannaan se toi-
meen kansallisesti. Sopimus mahdollistaa lentoliikenteen Suomen ja Ruandan välille. So-
pimuksen perusteella Suomen ja Ruandan nimeämät lentoyhtiöt voivat harjoittaa liikennet-
tä sopimuksen ja sen liitteen ehtojen mukaisesti. Sopimus tarjoaa molempien maiden lii-
kenteenharjoittajille vastavuoroisen vapauden lentoliikenteen harjoittamiseen maiden yli,
niiden välillä ja niiden kautta sekä niistä kolmanteen maahan.

Sopimuksessa määrätään lentoyhtiöiden oikeuksista ja velvollisuuksista niiden harjoit-
taessa lentoliikennettä. Sopimus sisältää kansainvälisen käytännön mukaiset vapautukset
tietyistä veroista, tulleista ja muista maksuista kansainvälisen lentoliikenteen osalta. Nime-
tyt lentoyhtiöt saavat määritellä tarjoamansa lentoliikenteen vuorotiheyden ja kapasiteetin
markkinoilla vallitsevien kaupallisten näkökohtien perusteella.

Kerron tässä vielä sen, että Suomen ja Ruandan välillä ei ole tällä hetkellä lentoliiken-
nettä, eikä meillä ole tiedossa, että sellaista olisi tulossa. Taustalla tässä esityksessä on siis
se vuonna 2019 solmittu lentoliikennesopimus. — Kiitoksia.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi valtion tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoituksesta vuosina 2024–2030 annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 138/2025 vp

Pöytäkirja PTK 100/2025 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan, jolle sivistysvaliokunnan on annettava lausunto.

Lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei ehditä käydä tässä ajassa loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Ensimmäinen puheenvuoro keskustelussa, edustaja Kallio.

Keskustelu

15.13 Vesa Kallio kesk: Arvoisa rouva puhemies! Valtion tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoituksesta vuosina 2024—2030 annetun lain 2 §:n 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että valtion rahoituksen vuosittaisten korotusten määrä tarkistettaisiin kahden vuoden välein uusimman talousennusteen mukaisesti. Voimassa olevan lain mukaan tarkistus tehdään neljän vuoden välein, ja nyt muutos mahdollistaisi valtion vuosittaisen rahoituksen mitoittamisen suhteessa ennakoituun vuoden 2030 bruttokansantuotteen arvoon voimassa olevaa lakia tarkemmin.

Pääministeri Petteri Orpon hallitus linjasi vuoden 2026 talousarvioesitystä koskeissa neuvotteluissaan noin yhden miljardin euron julkisen talouden sopeuttamistoimenpiteistä vuoden 2027 tasolla. Osana sopeuttamistoimenpiteitä tutkimus- ja kehitysrahoituslakiin sovittiin tehtäväksi tarkistus, jonka mukaan tk-rahoituslakia päivitetään vastaamaan viimeisintä valtiovarainministeriön talousennustetta.

Arvoisa puhemies! Koska tutkimus- ja kehittämistoiminnan pitkäjänteisestä rahoittamisesta oli alun perin sovittu parlamentaarisesti, olisi myös muutoksesta ollut hyvien tapojen mukaan ensiksi syytä keskustella parlamentaarisesti. Sinänsä on perusteltua, että bkt:n kasvun jäätyä odotettua pienemmäksi myös valtion osuutta tk-toiminnassa tarkistellaan, vaikkakin se tehdään nyt säästösyistä nopeammin kuin mitä alun perin oli ajatuksena.

Voi myös ajatella, että Orpon hallitus käyttää nyt tutkimus- ja kehittämistoimintaa yhtenä rahalippaana sille, että saa siirrettyä rahoitusta yhteisöveron yleiseen alentamiseen, josta merkittävä osa kohdistuu vakiintuneille suuryrityksille, kuten pankki- ja vakuutusalan jäteille, sekä sellaisille pörssiyrityksille, jotka voivat jakaa voittoa jatkossa veronalennuksen myötä enemmän omistajilleen, monesti ulkomaisille sellaisille.

Keskustan näkemys on, että yhteisöveroa olisi pitänyt uudistaa rakenteellisesti niin, että vain sen osan verotusta kevennettäisiin, joka jätetään yrityksen sisälle kasvun, tki:n, investointien ja työllisyyden tueksi. Tällöin veronalennus olisi kustannustehokkaampi ja paremmin kasvua edistävä. Hyvä asia on, että tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoitus on joka tapauksessa nousemassa — siitä ei kahta sanaa.

Arvoisa puhemies! Lisä- ja erityishuomiota on syytä kiinnittää siihen, että Suomessa ei nyt puhuta juuri lainkaan tki-toimintaan keskeisesti liittyvästä kolmannesta osatekijästä, siitä i:stä eli innovaatioista. Suomessa kohdistetaan lisäresursseja tutkimukseen ja tuotekehitykseen, mutta innovaatiotoiminnan ja pk-yritysten kansainvälistymisen rahoitusta on vähennetty. Oleellista on, että tutkimuksen ja tuotekehityksen myötä syntyneet ideat ja tuotteet saadaan kaupallistettua ja myytyä mahdollisimman nopeasti. Tällöin ne hyödyttävät myös kansantaloutta. Kokonaisuus ei toimi, jos keskitymme hoitamaan t:tä ja k:ta kuntoon mutta laiminlyömme tämän viimeisen kirjaimen eli i:n. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 100/2025 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kaarisalo.

15.16 Riitta Kaarisalo sd: Arvoisa rouva puhemies! Tällä hallituksen esityksellä valtion tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoituksesta vuosina 2024—2030 annettua lakia tosiaan muutettaisiin niin, että valtion rahoituksen vuosittaisten korotusten määrää tarkistettaisiin nykyisen neljän vuoden sijasta kahden vuoden välein, jotta se vastaisi uusinta käytössä olevaa talousennustetta. Muutoksella ei olisi välitöntä vaikutusta vuosien 28 ja 29 talousarvioesityksiin, koska jo voimassa olevan lain mukaan uusin talousennuste otetaan huomioon vuoden 28 talousarvioesityksen laadinnassa, mutta välillisiä vaikutuksia kuitenkin on.

Mielestäni se aivan oleellinen asia on kuitenkin se, että parlamentaarisessa työryhmässä sovitusta tki-rahoituksen prosentuaalisesta tavoitteesta nostaa rahoitus 1,2 prosenttiin suhteessa bruttokansantuotteeseen vuonna 30 pidetään kiinni, ja SDP on tähän sitoutunut. Näillä perusteilla tämä laki on siis hyväksyttävissä.

Arvoisa puhemies! Tämä tki-rahoituksen nostamisen tavoite on kunnianhimoinen, mutta tosiasia on, että taloutta on mahdotonta uudistaa kestäväälle uralle ilman investointeja aineettomaan pääomaan ja uusiin teknologioihin. Me olemme tässä työssä jääneet muista Pohjoismaista pahasti jälkeen, ja kirittävää siis aidosti on. Jos haluamme, että maassamme syntyy uusia menestystarinoita, uusia yrityksiä, uutta liiketoimintaa ja korkean jalostusasteen tuotteita, joille on täällä kotimaassa kysyntää, mutta myös kansainvälisesti, on meidän pidettävä kiinni siitä, että pelkkä rahoituksen lisääminen ei riitä.

Yritysten t&k-investointitukia kasvattaessa on kiinnitettävä aikaisempaa enemmän huomiota siihen, että tuet suuntautuvat korkean tuottavuuspotentiaalin sekä innovaatiokapasiteetin yhtiöille ja että säilyttäviä, taloudelle haitallisia yritystukia vähennetään samaan aikaan. Rahoitusta on siis paitsi kohdennettava viisaasti, siis nimenomaan tätä julkista rahoitusosuutta, josta nyt puhutaan, on meidän myös huolehdittava siitä, että meillä on tässä maassa riittävää osaamista, jotta tekijöitä näiden innovaatioiden aikaansaamiseksi on, kuten tässä edellisessäkin puheenvuorossa nostettiin esille. Tämä edellyttää, että niin koulutuksen kuin perustutkimuksen rahoituksen on oltava kunnossa, ja välttämätöntä on myös se, että suomalaisten osaamistasoa todella onnistutaan nostamaan, ja selvää on myös senkin, ettemme tule selviämään tästä tavoitteesta ja sen saavuttamisesta ilman kansainvälistä osaamista. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lohikoski, poissa. — Edustaja Vuornos.

15.19 Henrik Vuornos kok: Arvoisa puhemies! Parlamentaarisen t&k-seurantaryhmän puheenjohtajana muutama sana tästä lakiesityksestä.

Käsittelimme kokouksessamme tätä lakiesitystä heti budjettiriihen jälkeen ja totesimme yhteen ääneen, että tähän ei liity erityisen suurta draamaa. Tällä hetkellä tämä on tietysti osa julkisen talouden sopeutustoimia. Rahoitus kasvaa tämän aikaistuneen tarkistuspisteen vuoksi pikkuisen hitaammin, mutta se kuitenkin kasvaa kaksi- ja puolisataa miljoonaa euroa vuodessa. Pitkän aikavälin sitoumuksista pidetään kiinni. Sitten taas toiseen suuntaan, kun tarkistuspiste on kahden vuoden välein, se tarkoittaa sitä, että jos ja toivottavasti kun talous tästä lähtee kasvuun, se tarkistus ylöspäin tulee nopeammalla aikataululla vastaan.

Pöytäkirja PTK 100/2025 vp

Sidosryhmät, jotka tekevät t&k:n parissa toimia, eivät ole pitäneet tätä muutosta erityisen dramaattisena vaan ihan asianmukaisena muutoksena.

Yleisesti tämä hallituksen politiikka ja laaja parlamentaarinen sitoutuminen tähän tutkimus- ja kehitysrahoituksen lisäämiseen on erittäin hyvä ja kannatettava asia, ja se on yksi niistä keinoista, joilla luodaan tulevaisuuden talouskasvun eväitä Suomeen.

Tämä t&k-rahoitus jakautuu tähän julkiseen panokseen ja yksityiseen panokseen, ja erityisen tärkeää on, että yritykset saadaan investoimaan tutkimukseen ja kehitykseen, ja siksi Business Finlandin rooli tämän rahoituksen kanavoimisessa onkin erityisen tärkeä. Business Finland on jo nyt uudistanut strategiaansa, ja on nähtävissä, että uuden strategian myötä tästä saadaan vielä entistä vaikuttavampaa.

Toinen osapuoli tässä on sitten erityisesti Suomen Akatemia, joka jakaa kilpailtua tutkimusrahoitusta ja rahoittaa esimerkiksi tutkimukseen liittyviä infrastruktuureja.

Sekä Business Finland että Suomen Akatemia ovat vakuuttaneet, että raha menee tällä hetkellä edelleen järkevään käyttöön. Suomen Akatemiassa on kilpailtua rahoitusta, ja kaikille parhaimmatkaan arvoinnit saavuttaneille tutkimushankkeille ei pystytty vielä lisäämään rahaa. Eli sinänsä rahoitusta voidaan vielä lisätä, mutta kuten edustaja Kaarisalo sanoi, osaajat ovat se pullonkaula, joka tässä jossain vaiheessa tulee vastaan. Siksi sen lisäksi, että me tarvitaan Suomessa koulutusasteen nostoa ja yhä useampia nuoria sinne tutkijaurille tohtoriksi asti, me tarvitaan myös kansainvälisiä osaajia, tohtoreita ympäri maailman, jotka tulevat tänne Suomeen tekemään tätä tutkimus- ja kehitystyötä.

Yksi hyvä esimerkki tämmöisestä firmasta, joka on tuonut Suomeen valtavan määrän osaajia, on IQM, jonka kotipaikka on Keilaniemessä Espoossa, rakentavat kvanttietokoneita. Yksittäinen yritys on tuonut Suomeen yli 200 ulkomaista tohtoria työntekijäksi omaan firmaansa, ja juuri tällaisia yrityksiä, jotka tavoittelevat korkeata lisäarvoa, tekevät todella huipputeknologiaa, tähän maahan tarvittaisiin lisää. Toivottavasti nämä t&k-panostukset ovat omalta osaltaan vauhdittamassa tämmöisten huippuyritysten kasvua.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

15.23 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Tämä on niitä isoja kysymyksiä, joista onneksi on parlamentaarisesti päästy sopuun, ja tämä kantaa yli hallitus—oppositio-rajojen ja kantaa yli vaalikausien, eli siinä mielessä ollaan sellaisen asian kanssa tekemisissä. Me pärjäämme nimenomaan tällaisilla innovaation synnyttämiseen liittyvillä asioilla ja sitä kautta sitten osaamisella.

Se, mikä tässä tki-panostuksessa on huolestuttavaa, on se, että tämä kuitenkin keskittyy aika pitkälle isoihin yrityksiin ja noin poispäin. Meillä pienissä ja keskisuurissa yrityksissä ei ole tki sellaisessa roolissa kuin sen pitäisi olla, ja heillä ei ole korkeakouluyhteyksiä samalla tavalla kuin on isommilla yrityksillä. Tämä on yksi ongelma tässä, että se ei leviä tuolla yksityisellä sektorilla niin laajasti kuin sen pitäisi levitä niin että me saataisiin tuloksia ehkä paremmin aikaiseksi. Edustaja Vuornos hyvin kertoi yhdestä yrityksestä, mitä siellä on tapahtumassa, eli kun löytyy tämmöinen asia, jolla on kansainvälistä kiinnostavuutta, niin se kyllä houkuttelee. Mutta minä luulen, että näitä ituja olisi aika monessa yrityksessä, ja tähän pienten yritysten kenttään näitä pitäisi saada vietyä enempi.

Tästä tiedosta: Minä kysyin Suomen Yrittäjiltä kerran yhdessä tilaisuudessa, paljonko teillä on pienillä ja keskisuurilla yrityksillä korkeakouluyhteistyötä. Niistä yrityksistä käytännössä vain 10—15 prosentilla taisi olla yhteyksiä ja 80—90 prosentilla ei ole yhteyksiä,

Pöytäkirja PTK 100/2025 vp

eli se kertoo siitä aika paljon. Mutta kun kysyy isoista yrityksistä tätä, niin kaikilla on jonkinlainen yhteys olemassa. Meidän vahvuus tulisi sieltä, jos me pystyttäisiin leventämään tätä. Silloin me saataisiin lisää resursseja tähän tki:hin ja päästäisiin vielä helpommin näihin tavoitteisiin, mitä me ollaan tässä yhteisesti laitettu. Kaikkea ei voi julkinen talouskaan hoitaa, ja tässä tarvitaan yksityistä panosta jatkossa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Koskela.

15.25 Jari Koskela ps: Arvoisa rouva puhemies! Otin puheenvuoron, kun kuulin edustaja Kallion huolen, ja jaan sen huolen kyllä, että tämä tk-puoli on ehkä meillä hoidettu paremmin kuin sitten se i-osasto, ja sitä palautetta on kentältä tullut yrityksistä, startupeista. He näkevät, että meidän pitäisi enemmän tätä sisäistää. Esimerkiksi siinä rahoituspuolesakin nyt useasti menee niin, että haetaan yksityistä rahaa ensin ja sitten valtio osallistuisi. Tässä loppupäässä pitäisi olla ehkä päinvastoin, että me laittaisimme ensin sen pohjapankoksen ja sitten he keräisivät sitä rahaa enemmänkin tämän jälkeen.

Mutta uskon, että hallitus on tähän kyllä reagoinut. Olen itsekin saanut ministereiden kanssa keskustella tästä asiasta ja aiheesta, ja se on tiedostettu, tosin kaikki asiantuntijat eivät ole kyllä kartalla. Kun tuolla ollaan kyselty heiltä, niin he eivät välttämättä sisäistä tätä, mutta tämä on ihan aiheellinen nosto ja kysymys, ja viestiä viedään kyllä eteenpäin tältä pohjalta tuonne valtioneuvoston suuntaankin. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kallio.

15.26 Vesa Kallio kesk: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tosiaan kiitos edustaja Vuornoselle erinomaisesta puheenvuorosta.

Kun tässä tuli esille tämä IQM-yritys, niin tänään oli itse asiassa mahdollista kuulla talousvaliokunnassa heidän toiminnastaan, ja se oli kyllä hyvin valaisevaa ja erinomainen esimerkki siitä, miten valtavan suuri merkitys näillä kansainvälisillä osaajilla on. Me tarvitaan heitä melkein pä toimialaan katsomatta. Heistä käydään kilpailua, eikä Suomi välttämättä ole aina se ykkösvaihtoehto, mutta siitä pitää pitää kiinni, että me ollaan kilpailukykyisiä siinä, että heitä saadaan.

Itse kun tulen tuolta itäisestä Suomesta ja siellä on esimerkiksi Lappeenrannan teknillinen yliopisto, niin se on myös esimerkki siitä, miten valtavan suuri merkitys on niillä kansainvälisillä opiskelijoilla, osaajilla, tutkijoilla. LUTilla on toimintaa myös Mikkelissä, mikä on siis oma kotikaupunkini, ja tämä on myös äärimmäisen tärkeää siinä mielessä.

Myös edustaja Lylyltä erinomainen puheenvuoro, missä tuli ilmi nämä pienemmät yritykset ja juuri tämä, että miten me löydetään ne, jotta kaikki saadaan mukaan, kaikki, joilla on mahdollisuuksia ja tarpeita näissä. Tässä erityisesti sitten tulee se, että tämä maa on hyvin erinäköinen eri puolilla. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vuornos.

15.28 Henrik Vuornos kok: Arvoisa puhemies! Kuten täällä salissa kuuluu, niin keskustellaan aika hyvässä hengessä tästä aiheesta, ja on tosi tärkeitä, että meillä säilyy tammöinen laaja parlamentaarinen yhteisymmärrys siitä, että tämä työ jatkuu myös tämän hallituskauden jälkeen.

Pöytäkirja PTK 100/2025 vp

Huoli, joka liittyy pieniin yrityksiin, on aito, ja tällaiset toimijat, kuten Business Finland, voivat tuntua pk-yritykselle vaativilta ja pelottaviltakin ja ylipäänsä byrokraattisilta. Onneksi hallitus on kuitenkin kiinnittänyt huomiota myös tähän alkuun. Business Finlandin veturihankkeet on yksi keskeinen tekijä, jossa ison yrityksen ketjuun pääsee myös pienempiä toimijoita mukaan. Sitten elinvoimakeskuksille, vanhoille ely-keskuksille, ollaan suuntaamassa rahoitusta, joka on mietitty nimenomaan pienten ja keskisuurten yritysten t&k-toimintaan. Sitten ei pidä myöskään unohtaa tutkimusinfrastruktuuria. Esimerkiksi LUMI-tietokone Kainuussa on semmoinen, että pienet tekoälyn parissa toimivat yritykset ovat saaneet sieltä kaistaa ja ovat pystyneet testaamaan omia sovellutuksiaan ja niiden kantavuutta. Eli pk-yritykset ovat jo nyt mukana, mutta täytyy miettiä vielä lisää keinoja, millä ne pääsisivät paremmin mukaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Haatainen.

15.29 Tuula Haatainen sd: Arvoisa puhemies! Tosiaan tki-panostukset, jotka päätettiin edellisellä hallituskaudella, on nyt parlamentaarisesti päätetty, ja se jatkuu. Se on todella hyvä asia. Nythän olennaista on, että tämän hallituksen aikana sitten kohdennetaan niitä resursseja niin, että saadaan vaikuttavuutta ja syntymään tulosta ja sitä, mitä toivotaan.

Kun sivistysvaliokunnassa on tästä keskusteltu, yliopistothan ovat nostaneet huolta siitä, että myös näitä osajia riittää. Nythän tässä on tätä tk-panostusta suunnattu myös sinne yliopistoille, mutta on tärkeitä nimenomaan huolehtia myös siitä, että pystytään vastaamaan perustutkimuksesta ja myös opetuksesta ja saadaan näitä osajia, joita tarvitaan. Siellä on tohtorikoulutusohjelma, mutta kaiken kaikkiaan koulutuksen, korkeakoulujen, ammattikorkeakoulujen, rahoitusperusta ja nimenomaan tutkintoihin suunnattava rahoitus pitää pitää mielessä, koska se innovaatio ei synny, jos ei ole niitä osajia. Me tarvitaan tutkijoita ja osajia maahan, ja tämä pitää tässä pitää samalla kirkkaasti mielessä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hoskonen.

15.31 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Aivan hyvä lakiesitys ja nimenomaan siinä, että sillä pyritään reagoimaan tilanteeseen ja tekemään siihen joustavuutta. Se on erittäin hyvä asia.

Hieman pienenä miinuksena näkisin sen, että nämä tki-rahast yleensä... Ymmärrän sen, että suurissa kasvukeskuksissa niitä on, mutta pitää muistaa, että meillä on ympäri Suomea — esimerkiksi kotikunnassani löytyy semmoisia — yrityksiä, jotka tekevät erittäin korkealaatuista, kansainvälisille markkinoille menevää tuotetta. Toivon, että nämäkin huomioita. Esimerkkinä vaikka kotimaakuntani Pohjois-Karjala: Joensuussa on kymmeniä yrityksiä, jotka käyvät kansainvälistä kauppaa. Se näkyy siinä, että kun tiistai-aamuna aamukoneella lennän Joensuusta Helsinkiin, niin siinä samassa koneessa on vähintään kymmenen niiden paikallisten yritysten edustajia, jotka lentävät kansainvälisille markkinoille tai asiakkaiden luokse tai minne menevätkään. Kaukaisimmat lentävät Yhdysvaltoja myöten, ja jotkut menevät suoraan Etelä-Amerikkaan tekemään kauppaa. Tämän takia tämä tk-investointien saaminen nopeaksi ja aikaa seuraavaksi on tärkeää. Ja yhtä tärkeää näiden yritysten kannalta on pankkien rahoitus. Tämä viime mainittu on aivan kelvottomassa tilanteessa. Yritykset eivät saa rahaa enää mistään, kaikki on vedetty niin tiukalle. Kun eduskunta tästä puhuu ja asianomainen valiokunta tekee mietintöä, niin kannattaisiko pankin-

Pöytäkirja PTK 100/2025 vp

johtajille pitää kevyt puhuttelu, että miten tämä voi olla näin, että rahaa tulee valtavat voitot ja yritykset eivät saa rahoitusta? Se on valtava ongelma.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kallio.

15.32 Vesa Kallio kesk: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Kollega Hoskosen innoittamana ihan lyhyesti: Oikeastaan, niin kuin monissa muissakin asioissa, jos me tarkastellaan täällä yhtä, tässä tapauksessa tätä hallituksen esitystä, niin sehän ei ole irrallaan muusta toimintaympäristöstä ja yhteiskunnasta ja maailmasta, vaan jos meillä on jonnekin tarjolla nyt vaikka niitä tutkimus-, kehitys- ja innovaatiopalveluja, niin me tarvitaan sinne niitä ihmisiä, mutta niille ihmisille täytyy olla myös kelvollinen, edes jonkinlainen säällinen, asuinympäristö. Elikkä siellä on tietyt palvelut, siellä on mahdollista asua, siellä on mahdollista perustaa perhe, siellä on muun muassa sotepalvelut ja viranomaispalvelut ja kaikki nämä tarvittavat. Elikkä sen, että pystyttäisiin aina tarkastelemaan kokonaisuuksia, halusin vaan vielä tuoda esille. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Koskela.

15.33 Jari Koskela ps: Vielä tuohon edustaja Hoskoselle jatketta. Tämä pitää juuri paikansa, että pankeissa on tällä hetkellä suurin piirtein yön yli -rahalla, nollakorolla, 115 miljardia kotitalouksien rahoja, ja ne eivät laita sitä kiertämään. Me tiedetään, että stressiteissä, kun niitä on tehty Suomen pankeissa, ne voivat erittäin hyvin, ne tekevät kovaa tuloa. Elikkä tämä on ihan tiedostettu huoli. Nythän pitäisi mennä niin, että pankkien pitäisi ottaa edes jonkin verran luottotappiota. Se osoittaisi sen, että he ovat aktiivisia tässä, mutta he eivät ole. Tähän kyllä pitää saada jotakin. Se pankkisääntely ei ole oikea vastaus tähän kysymykseen. Tämöinen pieni lisäys.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hoskonen.

15.34 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Koskela on erittäin oikeassa. Tämä on se valtava ongelma. Siellä seisoo rahaa, valtavat miljardit, pankeissa, ja enpä muista elämäni aikana, mitä olen aktiivisessa työelämässä ollut mukana, jo aika pitkään... Aina ovat pankit puhuneet niistä luottotappioista. Luottotappiohan tarkoittaa, että on otettu riskiä. Mutta ne pankinjohtajat eivät koskaan samana päivänä puhu, kun on tullut luottotappio vaikka jostakin kaupasta tai jostakin yrityksen rahoituksesta, kuinka monta on onnistunut ja montako miljardia on tullut sitä kautta lisää taseeseen rahaa. Nyt kun ne mainitut 115 miljardia tulevat pankeille joka vuosi eläkkeinä, palkkoina ja monena muuna, osinkoina ja muina tuottoina, niin tämä johtaa siihen, että pankit alkavat pyörittää yhteiskuntaa haluamaansa suuntaan eikä liike-elämä. Tämän salin tärkein asia on saada tämä yritysmaailma pyörimään, jotta pystymme ne velkamme maksamaan. Muuta keinoa meillä ei ole. Jos joku kuvittelee, että joku muu keino on, niin toivoisin, että hän vaikka ennen joulua kertoo sen meille, niin siihen mahdollisuuteen tartumme heti.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan, jolle sivistysvaliokunnan on annettava lausunto.

Pöytäkirja PTK 100/2025 vp

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi digitaalisen alustatalouden toimijoiden tiedonantovelvollisuudesta verotuksen alalla annetun lain muuttamisesta sekä verotusmenettelystä annetun lain 17 f §:n 2–4 momentin kumoamisesta

Hallituksen esitys HE 140/2025 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi hallinnollisesta yhteistyöstä verotuksen alalla ja direktiivin 77/799/ETY kumoamisesta annetun neuvoston direktiivin lainsäädännön alaan kuuluvien säännösten kansallisesta täytäntöönpanosta ja direktiivin soveltamisesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 142/2025 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Chilen tasavallan välisen laajennetun puitesopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi

Hallituksen esitys HE 78/2025 vp

Valiokunnan mietintö UaVM 7/2025 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 78/2025 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

11. Hallituksen esitys eduskunnalle kielitutkintoja koskevan lainsäädännön muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 102/2025 vp

Valiokunnan mietintö SiVM 8/2025 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 11. asia. Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö SiVM 8/2025 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Yleiskeskustelu alkaa. Esittelypuheenvuoro, valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Haatainen, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.36 Tuula Haatainen sd (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sivistysvaliokunta esittää yksimielisessä mietinnössään hallituksen esitykseen 112 vuoden 2025 valtiopäiviltä sisältyvien lakiehdotusten hyväksymistä valiokunnan mietinnön mukaisesti. Valiokunta

Pöytäkirja PTK 100/2025 vp

ehdottaa, että 1. lakiesityksen 80 ja 12 a §:ään tehdään valiokunnan mietinnössä ilmenevät korjaukset, jotta lain käytännön soveltaminen paranee.

Esityksen tarkoituksena on varmistaa, että kielitutkintojärjestelmä vastaa entistä paremmin tutkintojen kysyntään ja niiden suorittamista koskeviin nykyisiin ja tuleviin tarpeisiin siten, että kielitaito voidaan ilman turhaa viivytystä ja laadukkaalla järjestelmällä suorittaa. Kielitutkintoihin osallistumista on tähän asti vaikeuttanut niiden ruuhkautuminen, ja sitä tulee entisestään lisäämään muilla hallinnonaloilla esimerkiksi ulkomaalaislainsäädäntöön vireillä olevat muutokset.

Valiokunta pitää perusteltuna ehdotusta muuttaa kielitutkintojärjestelmää siten, että yleisten kielitutkintojen ja valtionhallinnon kielitutkintojen sijasta ylläpidetään vain yleisiä kielitutkintoja. Yleisten kielitutkintojen ja valtionhallinnon kielitutkintojen on todettu olevan osittain päällekkäisiä, ja yleisten kielitutkintojen on arvioitu soveltuvan kasvaviin tutkintojen osallistujamääriin näitä valtionhallinnon kielitutkintoja paremmin.

Valiokunta kannattaa myös muita hallituksen esityksiä tutkintoprosessin joustavoittamiseksi, kuten mahdollisuutta suorittaa tutkinto osakokeina.

Valiokunta pitää myönteisenä myös esityksen tavoitetta laajentaa tutkintoprosessin eri vaiheiden sähköistämistä prosessien sujuvoittamiseksi.

Valiokunta pitää tärkeänä, että ehdotetun lainsäädännön muutoksen toimivuutta ja sen toimeenpanon edistämien resurssien riittävyyttä seurataan ja arvioidaan huolellisesti. — Kiitos.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 102/2025 vp sisältyvien 1. ja 2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

12. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kirjanpitolain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 79/2025 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 15/2025 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 79/2025 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

13. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sähkö- ja maakaasuverkkomaksuista annetun lain 5 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 107/2025 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 16/2025 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 107/2025 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

14. Valtioneuvoston ilmastovuosikertomus 2025

Kertomus K 16/2025 vp

Valiokunnan mietintö YmVM 10/2025 vp

Ainoa käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 14. asia. Käsittelyn pohjana on ympäristövaliokunnan mietintö YmVM 10/2025 vp. Nyt päätetään kannanotosta kertomuksen johdosta. — Keskustelu alkaa. Esittelypuheenvuoro, valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Pitko, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.40 Jenni Pitko vihr (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esittelen ympäristövaliokunnan mietinnön ilmastovuosikertomuksesta vuodelta 2025. Tässä vuosikertomuksessa on raportoitu eduskunnalle siis vuoden 2023 lopulliset päästötiedot sekä vuoden 2024 pikaennakkotiedot. Vuosikertomuksessa ei ole esitelty konkreettisia ehdotuksia lisätoimista, vaan ilmastolain 16 §:n mukaisesti valtioneuvosto päättää ilmastopolitiikan suunnitelmien seurannan yhteydessä tarvittavista lisätoimista.

Ilmastovuosikertomuksen vaihtuvina teemoina tänä vuonna ovat olleet terveys ja ilmaston vaikutus siihen sekä toimimattomuuden kustannukset. Valiokunta pitää tätä vuosikertomusta kattavana ja ansiokkaana. Lausuntopalautteessa on vielä toivottu selkeämpää arviota siitä, mitkä politiikkatoimet kullakin sektorilla ovat onnistuneet, mikä niiden vaikutavuus on ollut ja miksi joitakin politiikkatoimia ei ole pantu toimeen suunnitellusti.

Arvoisa puhemies! Ilmastotoimet ja terveys -teemasta valiokunta nostaa esiin yhdyskuntasuunnittelun ja rakennetun ympäristön merkityksen ilmastovuosikertomuksen keskeisille teemoille. Ilmastovuosikertomuksessa kuvataan lämpösaarekeilmiötä, mikä varsinkin tiiviisti rakennetuilla ympäristöillä voi vaikuttaa ihmisten terveyteen. Sitä ilmiötä voidaan pitkällä aikavälillä lieventää yhdyskuntasuunnittelun keinoin, kuten rakenteiden sijoittelulla ja materiaalivalinnoilla ja myös viherrakentamisella. Valiokunnan saamassa lausuntopalautteessa tuodaan esille, että rakennetussa ympäristössä luonto on keskeinen keino hillitä monia ilmastomuutoksen mukanaan tuomia ihmisten arkeen vaikuttavia risikitekijöitä ja samalla vahvistaa luonnon monimuotoisuutta ja sitoa hiiltä.

Toimimattomuuden kustannuksista ilmastovuosikertomuksen keskeinen viesti on se, että toimimattomuuden kustannukset ovat suuremmat kuin nyt tehtävien ilmastotoimien hinta. Tarkkoja kustannuksia ei tässä ilmastovuosikertomuksessa esitetä, mutta Euroopan ympäristökeskuksen mukaan ilmastomuutos aiheuttaa maailmantalouteen keskimäärin 19 prosentin tulonmenetyksen seuraavan 26 vuoden aikana suhteessa tilanteeseen, jossa ilmastomuutosta ei olisi.

Ilmastovuosikertomuksessa tuodaan esille myös menetettyjen hyötyjen näkökulma. Investoinnit puhtaaseen siirtymään tarjoavat merkittäviä taloudellisia hyötyjä. Ne edistävät myös Suomen talouskasvua ja kilpailukykyä sekä parantavat energiajärjestelmän omavaraisuutta.

No, sitten lyhyesti eri sektoreiden tilanteesta.

Päästökaupasektorilla näemme positiivista kehitystä. Päästökauppaan kuuluvien laistosten päästöt olivat 13,3 megatonnia hiilidioksidiekvivalenttia vuonna 2023, ja ne vähe-

Pöytäkirja PTK 100/2025 vp

nivät edellisvuodesta 2,1 megatonnia eli noin 14 prosenttia. Tähän vaikutti erityisesti kivihiilen kulutuksen lasku ja turpeen kulutuksen lasku 33 prosentilla edellisvuodesta. Päästökauppasektorin päästökehitys tulee todennäköisesti etenemään nopeudella, joka mahdollistaa sille asetettujen tavoitteiden saavuttamisen, mutta sekin edellyttää investointeja niin yksittäisiin teollisiin laitoksiin kuin energijärjestelmään laajemmin, erityisesti päästöttömään sähköntuotantoon ja energiansiirtoyhteyksiin. Valiokunnan lausuntopalautteessa on tuotu esiin, että politiikkatoimisskenaariossa ilmastotavoitteiden saavuttaminen rakennetaan pitkälti teknologisten nielujen varaan, ja samalla todetaan, että niiden toteutumiseen liittyy suuria epävarmuuksia.

Taakanjakosektorista, jossa siis ovat päästölähteet, liikenne, maatalous, rakennusten erillislämmitys, työkonet, jätteiden käsittely ja jätteenpoltto sekä F-kaasut: Vuonna 2024 erityisesti liikenteen päästökehitys kääntyi nousuun, ja ilmastovuosikertomuksen mukaan politiikkatoimista liikenteen päästöjen kasvuun vaikutti erityisesti jaellun biopolttoainemäärän lasku vuonna 2024. Myös liikenne- ja viestintävaliokunta on todennut lausunnossaan ympäristövaliokunnalle, että osa hallituksen viimeaikaisista päätöksistä ei vielä näy kertomuksen arvioinneissa, mutta yleisesti voidaan todeta, että taakanjakosektorilla päästökehitys on hidas pienenemään.

Maankäyttösektori on ollut vuonna 2024 päästölähde. Maankäyttösektorin nettopäästö oli 13,5 megatonnia hiilidioksidiekvivalenttia vuoden 24 pikaennakkotietojen mukaan. Hiilinielujen kääntyminen päästölähteiksi on johtunut erityisesti metsien hiilinielujen muutoksista, joihin ovat vaikuttaneet pääosin hakkuumäärien kasvu, puuston kasvun hidastuminen sekä maaperäpäästöjen kasvu. Ilmastovuosikertomuksessa todetaankin, ettei LULUCF-asetuksen mukaisen kauden 21–25 velvoitteita tulla saavuttamaan. Vaje on merkittävä. Se on jopa kokoluokkaa 34 megatonnia CO₂-ekvivalenttia, kun ottaa huomioon taakanjako- ja päästökauppasektorin politiikkatoimisskenaarion mukaisen päästökehityksen. Huomionarvoista on, että nyt voimassa oleva maankäyttösektorin ilmastosuunnitelma tähtää kolmen megatonnin päästövähennykseen, kun tämä vaje on siis 34 megatonnia.

Metsien hiilinielujen säilyttämiseen ja kasvattamiseen liittyy huoli puun ja metsäteollisuuden sivuvirtojen lisääntyvästä hyödyntämisestä energiakäytössä. Tämän on valiokunta erityisesti todennut.

Vielä haluaisin nostaa sen, että valiokunta haluaa kiinnittää huomiota siihen, että kotimaisen uusiutuvaan raaka-aineeseen perustuvan teollisuuden arvonlisän nostamista halutaan edistää, ja korostetaan bio- ja kiertotalousratkaisuja ja niiden hyvinvointia Suomeen tuovaa vaikutusta.

Yhteenvetona: Meillä on ilmastopolitiikassa nähtävissä joitakin positiivisia asioita, mutta yleiskuva on se, että nykyiset toimet eivät riitä kattamaan Suomen omia velvoitteita tai ilmastolain tavoitteita. Siksi valiokunta on yksimielisessä mietinnössään päättänyt hyväksyä kannanoton: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin keskeisten ilmastopolitiikan suunnitelmien päivittämiseksi ja valmistelee ehdotukset kustannustehokkaiksi lisätoimiksi toimien kokonaisvaikutukset huomioon ottaen.”

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset esittelystä. — Ja sitten edustaja Kallio.

15.48 Vesa Kallio kesk: Arvoisa rouva puhemies! Kuten ympäristövaliokunnan puheenjohtaja, edustaja Pitko toi esille, niin valiokunta oli yksimielinen tässä mietinnössä.

Pöytäkirja PTK 100/2025 vp

Joitain näkökulmia tähän ilmastovuosikertomukseen liittyen. Sali on kovin tyhjä, vaikka asia on hyvin merkityksellinen monella tapaa, mutta varmaan monilla on ilmeisesti muita kiireitä.

Tämä valtioneuvoston ilmastovuosikertomushan kuvaa hyvin seikkaperäisesti sekä Euroopan unionin että kansallisen tason ilmastolainsäädäntöä. Kertomuksessa käydään läpi poliittisella tasolla asetettujen tavoitteiden toteumaa ja kuvataan, millaisin politiikkatoimenpitein asetettuja tavoitteita on pyritty saavuttamaan. Ilmastovuosikertomuksessa on myös kuvaus kasvihuonekaasuinventaarista, mikä on keskeinen väline toteutuman seurannassa.

Ilmastolaki edellyttää, että ilmastovuosikertomuksessa arvioidaan ilmastopolitiikan suunnitelmissa esitettyjen nykyisten ja suunniteltujen toimien riittävyttä sekä lisätoimien tarvetta tavoitteiden saavuttamiseksi. Ilmastovuosikertomuksen tehtäviin ei kuitenkaan kuulu lisätoimien esittäminen.

Ilmastovuosikertomus 2025 osoittaa, että Euroopan unionin tasolla asetettuja LULUCF-velvoitteita ei tulla saavuttamaan ensimmäisellä, vuonna 2025 päättyvällä, vertailukaudella. Asiantuntija-arvioiden mukaan on myös epätodennäköistä, että näitä velvoitteita pystyttäisiin Suomessa saavuttamaan myöskään seuraavalla, vuonna 2030 päättyvällä, vertailukaudella. Toteutunut kehitys ei anna perusteita myöskään siihen, että Suomi saavuttaisi kansallisen ilmastolain hiilineutraaliustavoitteen vuoteen 2035 mennessä. Samalla on hyvä huomioida, että kansallinen ilmastolaki ei aseta suoraa tavoitetta LULUCF-sektorille.

Arvoisa puhemies! LULUCF-sektorin toimintaympäristö on merkittävältä osin muuttunut aiemmin asetettujen politiikkatavoitteiden osalta. Nämä muuttuneet tekijät on nostettu esille ilmastovuosikertomuksessa. Asetettujen politiikkatavoitteiden pohja on kadonnut suurelta osin kasvihuonekaasuinventaarioon tehtyjen muutosten sekä Venäjän hyökkäyssodan vaikutusten seurauksena. Tämän seurauksena tavoitteiden saavuttaminen vaikuttaa, ikävä kyllä, kutakuinkin mahdottomalta. Mitään sellaista, mikä muuttaisi tätä tilannetta, ei myöskään ole odotettavissa. Esimerkiksi turvemaiden päästöt tulevat ilmastomuutoksen jatkuessa edelleen kasvamaan turpeen hajoamisen kiihtymisen seurauksena. Jälkijättöisesti voidaan todeta, että poliittisten tavoitteiden asetannassa on laskettu liikaa epävarmoihin LULUCF-sektorin nieluihin ja tehty niiden osalta oletuksia, jotka eivät ole toteutuneet.

Arvoisa puhemies! Ilmastopolitiikassa ei ole kyetty rakentamaan maatalousyrittäjille ja metsänomistajille kannustavia, tehokkaita ja vaikuttavia ansaintamahdollisuuksia maankäyttösektorin nielujen vahvistamiseksi. Tähän ovat keskeisimpänä syynä rahoituksen puutteet ja katkokset. Myöskään vapaaehtoisten hiilimarkkinoiden kehitystä ei ole tapahtunut toivotulla tavalla sen enempää Suomessa kuin Euroopan unionin tasolla. Tämän seurauksena hiilimarkkinoihin perustuvalla liiketoiminnalla ei ole pystytty luomaan kunnollisia toimintaedellytyksiä. Positiivista on, että tästä huolimatta useimmissa keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelmissa KAISUssa tai KAISU kakkosessa ja maankäyttösektorin ilmastosuunnitelmassa MISUssa esitetyissä maa- ja metsätaloutta koskevissa toimenpiteissä on pystytty etenemään.

Arvoisa puhemies! Oleellista erityisesti maankäyttösektorilla ja varsinkin maa- ja metsätalouden osalta on luoda selkeä toimintaympäristö. Tällainen toimintaympäristö muodostuu, kun kaikki toimijat tietävät, mitä heiltä odotetaan, ja annetaan heille välineet ja resurssit vastata näihin odotuksiin. Tämän jälkeen toimijoille annetaan työrauha ja sovitussa ajassa arvioidaan, miten toimenpiteet ovat toteutuneet ja vaikuttaneet, ja tämän pohjalta tehdään tarvittavia muutoksia eli uusia päätöksiä, ja mikä tärkeintä, missään kohtaa ei käy-

Pöytäkirja PTK 100/2025 vp

tetä turhaa energiaa syyllisten etsimiseen ja ristiinnaulitsemiseen. Se ei edistä kenenkään intressejä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rasinkangas.

15.52 Merja Rasinkangas ps: Arvoisa rouva puhemies! Ainoassa käsittelyssä on vuoden 2025 ilmastovuosikertomus. On selvää, että meidän tulee kantaa vastuuta ympäristöstä ja omilla toimilla koettaa minimoida päästöt. Samalla on kuitenkin huolehdittava siitä, että ilmastopolitiikka on realistista, suomalaisille oikeudenmukaista ja Suomen olosuhteisiin sopivaa.

Arvoisa puhemies! On syytä todeta, että vuoden 2035 hiilineutraalisuustavoite on erittäin vaikea, ellei mahdoton, saavuttaa nykyisillä laskentaperiaatteilla. Suomessa käytettävä metsien hiilinielulaskenta vääristää kokonaiskuvaa ja antaa vaikutelman, että metsämme olisivat päästölähde. Tämä ei vastaa todellisuutta. Esimerkiksi kansainväliset mittaukset, kuten Nasan satelliittiaineisto, osoittavat, että Suomen metsät sitovat hiiltä ja toimivat nieluna. Ruotsin puolella metsät lasketaan hiilinieluiksi, mutta Suomen puolella ne muuttuvat yhtäkkiä päästölähteeksi. On selvää, että ongelma on laskentatavassa, ei metsässä. Tällainen epäjohtamukaisuus ei voi olla järkevän ilmastopolitiikan perusta. Metsämme ovat monille metsänomistajille tärkeä elinkeino ja suomalaiselle teollisuudelle myös tärkeä vientituote.

Arvoisa puhemies! Ilmastolain tiukka tulkinta edellyttäisi uusia ja entistä tiukempia ilmastotoimia, jotka väistämättä lisäisivät kustannuksia niin kotitalouksille kuin yrityksillekin. Tällaiset toimet heikentäisivät Suomen kilpailukykyä, ruokaturvaa ja huoltovarmuutta. On hyvä, että nykyinen hallitus on linjannut, ettei ilmastotoimia tule tehdä tavalla, joka nostaa ihmisten arjen kustannuksia tai heikentää Suomen kilpailukykyä.

Perussuomalaisten näkemyksen mukaan hiilineutraaliustavoitetta tulisi siirtää eteenpäin, ei siksi, että emme välittäisi ympäristöstä, vaan siksi, että tavoite on nykyisellään epärealistinen ja perustuu tosiaan virheellisiin laskelmiin.

Arvoisa puhemies! Ruoantuotanto on tässä kertomuksessa nähty lähinnä päästölähteenä. Maatalous on kuitenkin huoltovarmuuden perusta ja kansallinen turvallisuuskysymys. Suomalainen puhdas ruoka on arvokasta, ja sitä arvostetaan myös ulkomailla. Liian tiukat ja nopealla aikataululla asetetut ilmastotoimet uhkaavat ajaa yhä useampia maataloja lopettamaan toimintansa. Jo nyt tilanne on monin paikoin kannattamaton, ja jokainen uusi vaatimus lisää painetta tuottajille. On myös muistettava, että teknologia ei mahdollista sitä, että maatalous voisi pyöriä pelkästään sähköllä tai päästöttömillä koneilla. Suomen ilmastoto ja pitkät etäisyydet tekevät tästä epärealistista. Maataloudessa sähkötraktorit ja sähköpuimurit eivät ole käytännöllinen ratkaisu suomalaisessa viljelyssä, eikä niiden valmistukseen ole ympäristölle päästötöntä.

Arvoisa puhemies! Perussuomalaiset katsovat, että Suomen on tehtävä ilmastopolitiikkaa järjellä. Meidän on turvattava maatalouden ja teollisuuden toimintaedellytykset sekä varmistettava, että suomalaiset voivat elää ja tehdä työtä ilman kohtuuttomia lisärasituk-
sia. Ilmasto on yhteinen, mutta Suomen osuus maailman päästöistä on promillen luokkaa. On epärealistista, että suomalaisia syyllistetään ja kustannuksia lisätään, kun samaan aikaan suursaastuttajat jatkavat päästöjään ilman vastaavia velvoitteita. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kangas.

Pöytäkirja PTK 100/2025 vp

15.56 Antti Kangas ps: Arvoisa puhemies! Ilmastovuosikertomus on erinomaisella tarkkuudella laadittu, ja siinä on otettu eri näkökannat hyvin huomioon. Haluaisinkin siksi suunnata katseet tulevaisuuteen ja suomalaiseen yrittäjyyteen, kun samalla voitaisiin parantaa myös yhteistä ilmastoamme oman taloutemme lisäksi.

Kotimaiset hiilimarkkinat voivat olla Suomen seuraava vientivaltti, kunhan toimeen vain tartutaan. Suomella on erinomaiset edellytykset toteuttaa ilmastotoimia kotimaassa. Tarvitsemme kuitenkin selkeät pelisäännöt, emme voi jäädä odottamaan EU:n CRCF-asetuksen valmistumista. Muualla Euroopassa rakennetaan jo kansallisia sertifiointijärjestelmiä, ja nyt myös Suomen aika on viimein toimia. Mahdollisuudet ovat olemassa, kunhan vain toimeen tartutaan.

Arvoisa puhemies! Ilmastokriisin ratkaiseminen vaatii sekä hiilinelujen vahvistamista että päästövähennyksiä. Hiilikompensointi ei yksinään ratkaise ilmastomuutosta, ja siksi sitä arvostellaankin voimakkaasti keinona torjua ilmastomuutosta. Ongelmia syntyy, kun puuttuu läpinäkyvyys, lisäisyys ja pysyvyys. Toisin sanoen: mitä todella on tehty ja olisiko hanketta tapahtunut ilman rahoitusta ja säilyykö vaikutus pitkällä aikavälillä. Ilman näitä ehtoja kompensointi voi muuttua ilmastopositiivisuuden valepuvuksi.

Erityisesti Afrikka-vetoiset hankkeet ovat olleet osin peiteltyä kehitysapua, välillä jopa täysin kehitysapua, eivätkä niinkään todellisia ilmastotoimia. Hiilensidonta on tiedettä ja yrittämistä, ei ideologiaa tai kehitysapua. Suomalaisella yrittäjyydellä voidaan palauttaa luottamus kompensatiorahankkeisiin samalla, kun Suomen maaseudulle saataisiin merkittäviä tuloja.

Arvoisa puhemies! Ranskassa vuonna 2018 lanseerattu Label Bas-Carbone -sertifiointijärjestelmä osoittaa, miten hiilikompensatiota voidaan tehdä julkisen sektorin näyttämällä polulla ilman minkäänlaista raskasta byrokratiaa. Monet ranskalaiset yritykset eri toimialoilla rahoittavat LBC-projekteja osana vastuullisuusstrategioitaan.

Vuodesta 2022 alkaen Ranskan lainsäädäntö on velvoittanut esimerkiksi kotimaisia lentoyhtiöitä kompensoimaan päästöjään. Kuuden vuoden jälkeen Ranskassa on ekologisen ministeriön lukujen mukaan sertifioitu yli 2 000 hanketta, mikä vastaa noin seitsemää miljoonaa tonnia vältettyä tai sidottua hiilidioksidipäästöä. 98 prosenttia hiilivaikutuksista saatiin uudelleenmetsityksellä, metsien palauttamisella, karjatalouden tehostamisella ja uudistavalla peltoviljelyllä.

Ranskassa projektit hyväksytään viranomaisten toimesta, ja ne käyvät läpi riippumattoman auditoinnin. Toimenpiteet perustuvat tarkasti määriteltyihin menetelmiin esimerkiksi metsänhoidossa ja maataloudessa. Päästövähennykset lasketaan konservatiivisesti, ja todentaminen tapahtuu vasta useiden vuosien päästä. Päästövähennysten vaikutukset ovat 5.9.2025 alkaen myös siirrettävissä projektien todentamisen jälkeen. Uusimmassa asetuksessa muun muassa pyritään tehostamaan markkinoita ja houkuttelemaan rahoittajia tekemään päästökompensatiotoimia.

Alankomaissa puolestaan on otettu käyttöön EU:n CRCF-periaatteisiin pohjautuva kansallinen malli, jota sen kehittäjä Stichting Nationale Koolstofmarkt eli SNK soveltaa sertifiointikehikon periaatteella luodakseen Alankomaihin luotettavat kaupalliset, toimivat vapaaehtoiset hiilimarkkinat. Järjestelmä myöntää todentamiseen perustuvia sertifikaatteja Alankomaissa toteutettujen päästövähennys- ja hiilensidontahankkeiden perusteella.

Arvoisa puhemies! Kuten Ranskan ja Alankomaiden esimerkeistä nähdään, vapaaehtoinen hiilensidontamarkkina kehittyi, ja se tarjoaa Suomelle mahdollisuuden tehdä hiilikompensatiosta todella merkittävä vientituote. Jos jossain niin metsätaloudessa Suomella

Pöytäkirja PTK 100/2025 vp

on kansainvälistä todellista huippuosaamista. Ilmastonmuutos ei sinällään odota. Nyt on Suomen aika toimia ja ottaa paikka maailmankartalla. Samalla kun julkiset toimijat pohtivat ratkaisujaan, yksityinen sektori rakentaa pääomillaan puhtaampaa tulevaisuutta, ei ideologisista näkökulmista vaan yritystoiminnan näkökulmasta.

Minä uskon, että kun pelisäännöt ovat kunnossa, luottamus ilmastomarkkinoihin voidaan palauttaa. Hiilensidonta on muutakin kuin pelkkää markkinointia. Siitä täytyy tehdä osa parempaa ilmastopolitiikkaa, ja sillä voidaan saada Suomeen merkittäviä vientituloja, yrittäjyyttä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kivelä.

16.01 Mai Kivelä vas: Arvoisa puhemies! Tämän vuoden ilmastovuosikertomuksesta käy jälleen selkeästi ilmi, että Suomi ei ole hallituksen nykytoimilla saavuttamassa Suomen kansallisesti ja kansainvälisesti sitovia ilmastotavoitteita. Vaikka Suomi on onnistunut vähentämään fossiilisia päästöjä, maankäyttösektorin nielun romahtamisen ja päästöjen lisääntymisen takia Suomen nettopäästöt eivät ole vähentyneet yli 30 vuoteen. Lisäksi käytännössä päästökauppassa sektori valuu maankäyttösektorin puolelle, koska metsäbiomassan energiakäytön katsotaan olevan päästötöntä. Tosiasiassa biomassan energiakäyttö heikentää maankäyttösektorin nettonielua, eikä tätä käsitellä ilmastovuosikertomuksessa.

Selvää on, että lisätoimien tarve niin maankäyttö- kuin taakanjakosektorilla on akuutti. Orpon hallitus ei kuitenkaan ole ryhtynyt lisätoimiin tavoitteiden saavuttamiseksi, vaikka eduskunta on edellyttänyt niitä jo aiempien ilmastovuosikertomusten yhteydessä. Pääinvastoin, hallitusohjelmassaan ja jälleen ensi vuoden talousarvioesityksessä hallitus vesittää useita ilmastopoliittisia toimia myös riittämättömällä taikalla kokonaan puuttuvalla rahoituksella, ja samalla vuoden 35 hiilineutraalisuustavoite on vailla selvää strategiaa sen saavuttamiseksi, eikä sen saavuttaminen näytä todennäköiseltä ilman merkittäviä lisätoimia.

Ilmastovuosikertomuksen mukaan Suomen kansalliset päästövähennystavoitteet vuosille 30 ja 40 saavutetaan, mikäli tekniset hiilinielut toteutuvat. Teknologisten hiilinielujen toteutumiseen liittyy kuitenkin suuria epävarmuuksia, ja siksi ilmastopolitiikka ei voi nojata niiden varaan. Teknologisista nieluista ei ole realistista saada merkittäviä päästövähennyksiä ennen kuin vasta 30-luvun puolella, sillä Suomessa ei ole tällä hetkellä vielä yhtään hanketta vireillä. Eli parhaimmassakaan tapauksessa hiilen talteenottoon liittyvät ratkaisut eivät yksin ratkaise maankäyttösektorin vaikeaa tilannetta.

No, lukuisat luonnollisia hiilinieluja ylläpitävät ja kasvattavat maankäyttösektorin toimet, kuten hakkuiden selkeä maltillistaminen tai kosteikkoviljelyn tukeminen, ovat vaikutuksiltaan välittömiä sekä paljon teknisiä nieluja kustannustehokkaampia todennäköisesti vielä pitkälle vuoden 30 jälkeen. EU:n taakanjako- ja maankäyttösektorin päästövähennysvelvoitteita ei nykyisillä toimilla tulla saavuttamaan ilman nielu- tai päästöyksiköiden hankkimista muista jäsenmaista. Ostoyksikkömäärien ostaminen tilanteen vaatimassa mitataavassa ei kuitenkaan ole uskottavaa saatikka järkevää, sillä niiden saatavuudesta ja hinnasta ei ole tietoa. Samaan aikaan maankäyttösektorin hyvittämättä jääneen alijäämän kaatuminen edes osittain taakanjakosektorille johtaisi Suomen kannalta mahdottomaan päästövähennystilanteeseen. Eli lisää päästövähennystoimia tarvitaan akuutisti myös taakanjakosektorilla riippumatta maankäyttösektorin vaikutuksesta. Tilanne on siis se, että nettonielua tulee vahvistaa välittömästi samalla, kun edelleen päästövähennyksiä kirittäään.

Pöytäkirja PTK 100/2025 vp

Maankäyttösektorin tilanne on tosiaan erityisen huolestuttava, ja Luonnonvarakeskuksen mukaan Suomea odottaa LULUCF:n ensimmäisellä velvoitekaudella massiivinen hiilinielualijäämä. Pääsyy nielujen romahtamiselle on metsien kasvun hidastumisen ohella hakkuiden liian korkea taso. Ja kuten valiokunnan saamissa asiantuntijalausunnoissakin todettiin, ilman kotimaisen hakkuutason maltillistamista Suomi ei ole pääsemässä myöskään EU:n maankäyttösektorin tavoitteisiin nykyisellä eikä toisella velvoitekaudella. Maankäyttösektorin nieluvajeen kattaminen taakanjakosektorin lisätoimilla ei tosiaan ole mahdollista. Maankäyttösektorin nieluvajeeseen onkin suhtauduttava erityisen vakavasti viimeistään nyt, ja tämä tilanne ei todellakaan myöskään ratkea sillä, että Suomi lähtee Brysseliin ja pyrkii neuvottelemaan irti näistä LULUCF-tavoitteista. Hallituksen on päätettävä pikaisesti toimista maankäyttösektorin hiilinielujen vahvistamiseksi. Erityisen tärkeitä ovat keinot turvepeltojen päästöjen rajoittamiseksi ja metsäkadon hillitsemiseksi. Me tiedämme, että näitä keinoja kyllä on olemassa, mutta hallitus ei ole niihin tarttunut. Tärkeää olisi, että maankäyttösektorin ilmastosuunnitelma MISU päivitetään nyt, jo tällä vaalikaudella. Metsäsektorin hiilinielua voidaan kasvattaa ja metsäluonnon monimuotoisuutta elvyttää siirtymällä jatkuvapeitteiseen kasvatukseen ja kiertoaikojen pidentämiseen, toteuttamalla päästövähennyksiä turvepelloilla, ottamalla käyttöön esimerkiksi maankäytön muutosmaksu ja näin poispäin. Ilmastoviisaaseen metsätalouteen kuuluu jalostusasteen nostaminen. Se on myös tehokas keino varastoida hiiltä ja samalla kasvattaa metsäteollisuuden arvonalisää, kuten valiokunnan mietinnössäkkin todetaan.

Kiertotalouden osalta on todettava, että Suomi on yhä jäljessä kiertotalouden strategisen ohjelman tavoitteista ja menestyy EU-maiden vertailussa huonosti etenkin resurssituottavuuden, materiaalien kiertotalousasteen ja yhdyskuntapakkaus- ja rakennusjätteen kierrätysasteen mittareilla. Kiertotalouden strategisen ohjelman resurssit on arvioitu hyvin niukoiksi suhteessa tavoitteisiin ja tavoiteltujen muutosten mittakaavaan.

Lopuksi vielä: Ruoantuotanto ja kulutus ovat myös aivan keskeisessä roolissa maatalouden kokonaishiilijalanjälkeä tarkasteltaessa. Ruoantuotannon päästövähennysten osalta ilmastotoimet turvemailla ovat kriittisessä asemassa. Turvepellot tuottavat yli puolet kaikista maatalouden päästöistä, vaikka niiden osuus peltoalasta on vain noin 11 prosenttia. Samalla päästöjä vähentäviin toimiin kuuluu osaltaan entistä vahvemmin kasvisruokavalioon siirtyminen ja kotieläintalouden korvaaminen kasviproteiinituotteilla.

Näillä huomioilla haluan sanoa, että pidän hyvänä sitä, että ympäristövaliokunnan mietintö on yksimielinen, ja että esitämme eduskunnalle tätä lausumaa, jossa esitämme, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin näiden keskeisten suunnitelmien päivittämiseksi, ja toivon tietenkin, että tämä yksimielisyys jatkuu tässä suuressa salissa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Pitko.

16.08 Jenni Pitko vihr: Arvoisa puhemies! Täällä keskustelussa on kyseenalaistettu sitä, voidaanko ilmastolain mukainen hiilineutraalisuustavoite toteuttaa. Tästä tutkijoiden ja tieteilijöiden selvä viesti on, jos me toimimme sen eteen, että se on mahdollista toteuttaa mutta se ei toteudu itsestään. Eli me tarvitsemme määrätietoista ilmastopolitiikkaa, ja kuten tästä ilmastovuosikertomuksesta ja ympäristövaliokunnan mietinnöstä voi selvästi lukea, emme ole sillä tiellä, valitettavasti.

Olemme ympäristövaliokunnassa saaneet kuulla pitkän listan tieteeseen perustuvia ratkaisuja, millä tilannetta voidaan parantaa. Me tietenkin tarvitsemme niitä päästöjä vähen-

Pöytäkirja PTK 100/2025 vp

täviä keinoja, uutta teknologiaa ja luonnollisten hiilinielujen vahvistamista. Monet niistä ratkaisuksista, mitä meille on esitelty, parantavat myös meidän elinolosuhteita monella eri tavalla, kuten tässä mietinnössä on nostettu ihmisten terveys esimerkkinä, ja vaikka yksinkertaistettuna meidän liikennejärjestelmä: mitä enemmän me saadaan ihmisiä kulkemaan omin lihasvoimin autoilun sijaan, sitä enemmän se vähentää päästöjä mutta myös lisää ihmisten liikuntaa, mitä me myös politiikalla yritämme toteuttaa, jotta terveyttä pystytään edistämään. No, sehän ei tietenkään tarkoita sitä, että kaikkien täytyy kävellä työmatkansa, mutta meidän täytyy saada kuitenkin se muutos käyntiin, ja sitten teknologialla, esimerkiksi liikennettä sähköistämällä tai biokaasua lisäämällä, hoidamme loput.

Valiokunta nosti mietinnössään esimerkkejä myös luontopohjaisista ratkaisuksista. Ne ovat myös asioita, mitkä parantavat luonnon monimuotoisuutta, ja niillä voidaan myös sekä sopeutua ilmastonmuutokseen että torjua sitä.

No, hallitus on onnistunut tässä ilmastopolitiikassaan viivyttämään uusien toimien kanssa. Se kyllä kautensa aluksi perui olemassa olevia ilmastotoimia mutta ei ole tuonut uusia tänne saliin. Me odottelemme KAISU-suunnitelmaa eli keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelmaa sekä ilmasto- ja energiastrategiaa tänä syksynä tänne saliin. Toivottavasti saamme niitä ja tieteeseen perustuvia tehokkaita ja kustannustehokkaita ilmastotoimia sitä kautta.

Haluaisin vielä loppuun sanoa sen, että hallitus pitää kiinni ilmastolaista, mutta on ainakin toistaiseksi valinnut sen linjan, että ei toimi sen eteen. Olin hämmästynyt, kun huomasin, että pääministeri on yrittänyt lobata Suomelle erivapauksia hiilinielujen suhteen. Vaikka tilanne on vaikea, meidän velvoitteiden täyttäminen ei ole helppoa, mutta en silti näe vastuullisena ratkaisuna sitä, että yritämme laskentatapoja muuttamalla tehdä siitä suotuisampaa. Meillä on vastuumme pienenä maana mutta paljon kuluttavalla ja päästöjä aiheuttavalla elämäntyyllillämme vastuu myös vähentää päästöjä ja kasvattaa hiilinieluja, ja tämä pitäisi myös hallituksen ymmärtää.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kallio.

16.12 Vesa Kallio kesk: Arvoisa rouva puhemies! Yksi keskeinen asia ilmastokysymyksissä Euroopan unionin tasolla on se, että meillä olisi kaikissa jäsenmaissa samanlaiset laskentaperusteet ja kaikki samat asiat, joita niihin lasketaan.

Joku sana maataloudesta vielä tähän:

Eduskunnan ympäristövaliokunta järjestää vuosittain julkisen kuulemisen valtioneuvoston ilmastovuosikertomuksesta, ja keskustelussa on vuodesta toiseen aika vahvasti maa- ja metsätalous mukana, sinänsä ihan perustellusti, mutta välillä on vähän semmoinen olo, että hieman epäreilusti. Yksi on se, että maatalouden ilmastopäästöt eivät olisi vähentyneet. On totta, että kehitys on ollut hidasta, mutta on kuitenkin tapahtunut merkittävääkin alenemaa, jos ajatellaan vaikka tuolta 90-luvun alkupuolelta. Maatalous on siinä mielessä ongelmallinen, ei välttämättä ainut toimiala, mutta yksi ongelmallinen toimiala siinä, että niiden nopeiden päästövähennysten, jotka toisivat merkittäviä ja nopeita muutoksia, löytäminen ei ole kovin helppoa, tai varsinkaan niiden käyttöön ottaminen. Ne ovat myös yleensä kalliimpia, ja tulokset näkyvät aika pitkällä aikavälillä. Sitten tässä on se tekijä, kun paljon viljelijöidenkin kanssa on puheissa, että tämä tämmöinen toistuva, jatkuva negatiivinen uutisointi ei sovi tähän maailmanaikaan, varsinkin kun on monia muita haasteita myös siellä tilatasolla.

Pöytäkirja PTK 100/2025 vp

Keskeistähän tässä on, niin kuin on paljon tuotu esille monissa yhteyksissä, maatalouden kannattavuus, että mitä parempi se kannattavuus olisi, sitä paremmin pystyy niitä ilmastotekoja tekemään, ja en itsekään näe, että nämä ovat toisiaan niin kuin pois sulkevia missään tapauksessa. Se, että meillä lopettaa tiloja todella paljon ja maataloutta ajetaan alas, ei ole ilmastoteko.

Asiantuntija-arviothan tästä maatalouden 90 prosentin päästövähennystavoitteesta ovat erittäin tiukkoja ja vaikea saavuttaa ilman että tuotantoa vähennetään. Nyt jos ajatellaan tätä maailman tilannetta, niin kyllä jokainen maa joutuu pohtimaan entistä enempi sitä, kuinka on enempi omavarainen ja pidetään ruokaturvasta, huoltovarmuudesta ja sitä kautta myös kokonaisturvallisuudesta kiinni, ja erityisesti meidän on lisättävä omavaraisuutta, myös erityisesti tuotantopanosten osalta. Ehkä uhanalaisimpia tässä yhtälössä ovat nuoret viljelijät, joita on läpi Euroopan aivan liian vähän, niin että tällä tahdilla meiltä loppuvat alan yrittäjät.

Arvoisa puhemies! Maatalouden päätehtävä on ruuan tuottaminen, ja se on turvattava kaikissa olosuhteissa koko EU-alueella ja myös koko Suomessa.

Sitten maatalouden osalta on myös hyvä huomata, että hajautettu tuotanto on aina se paras vaihtoehto kaikilta osin, ja erityisesti jos on joku kriisitilanne. Suomi on hyvin erilainen eri puolilla maata. Olen käyttänyt vuosien varrella monta kertaa sitä esimerkkiä, että itse tulen Etelä-Savosta ja meillä Etelä-Savon, koko sen ison maakunnan, alueella on saman verran peltoa kuin vaikkapa Salon kaupungissa, eli se jo kertoo, miten erilainen se tilanne on. Jossain hyvin pienellä alueella on yhtä paljon peltoa kuin meillä hyvin laajalla, vesistöjen rikkomalla alueella. Hajautettu tuotanto tarkoittaa myös monipuolista tuotantoa, ja siinä on kotieläintuotanto ihan keskeisessä asemassa, varsinkin kun otetaan huomioon monilla alueilla nurmituotanto, sillä on kehittyvää valkuaiskasvit tuotantoa ja muuta, mutta ei ole aivan helppo yhtälö se, ja märehtijät ovat tässä keskeisessä roolissa, koska ne pystyvät hyödyntämään nurmen, jota me ihmiset emme pysty käyttämään. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Perholehto.

16.15 Pinja Perholehto sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin aloitan ehkä sanomalla, että on helppo yhtyä täällä muutamien nostamaan kehuun siitä, että on äärettömän hyvä, kuinka paljon samanhenkistä ajattelua ympäristövaliokunta oli kuitenkin työkentelyssään loppuviimein löytänyt. Sillä on minun mielestäni tällaisessa ajassa aina poikkeuksellinen arvo, että voidaan laajasti kuulla asiantuntijoita ja pyrkiä sitten asianmukaisesti sen oman valiokunnan substanssin etua ajamaan, ja kyllä se keskeisin lopputulema varmaan meidänkin mietinnössä on lopun klausuuli siitä, että kolmatta kertaa peräkkäin edellytetään lisätoimia. Kyllä tässä nyt aika pitkään on jo odotettu strategioita, ja kuten täällä muutama edustaja on puheenvuoroissa todennut, esimerkiksi tätä maankäytön ilmastosuunnitelmaa ei olla päivittämässä. Siitä kuitenkin väliarviointi on tulossa, ja kyllä sitä väistämättä on meidänkin sitten seurattava tarkasti.

Tarttuisin oikeastaan tähän teknologisten nielujen kokonaisuuteen siksi, että se aika monessa puheenvuorossa nousi esiin. Minusta valiokunnan mietinnössä on siihen liittyen myös aika tasapainoinen huomio siitä, että totta kai Suomen kannattaa ihan jo esimerkiksi vihreän talouskasvun näkökulmastakin panostaa siihen, että teknologiaa ja sen kehittämistä kiritetään ja pyritään luomaan edellytyksiä investoinneille. Mutta kyllähän me ollaan jo aika paljon jäljessä muita Pohjoismaita, ja nyt tämä budjettiriihen päätös leikata jo ennes-

Pöytäkirja PTK 100/2025 vp

tään aika vaatimatonta 140 miljoonan euron panosta näiden teknisten nielujen kehittämiseen ei ainakaan auta tässä tavoitteessa.

Ehkä silti tätäkin olennaisempi huomio on se, että kysehän ei koskaan voi olla joko—tai—vaan sekä—että—kysymyksestä. Eli se, että tuetaan teknologisten nielujen kehittämistä, ei missään nimessä vähennä tarvetta pienentää päästöjä ja vahvistaa luonnollisia nieluja. Joskus ehkä tuntuu siltä, että julkisessa keskustelussa ja poliittisessa debatissa tätä ei haluta ääneen sanoa, ja sen takia on erittäin tervetullutta, että tässä ympäristövaliokunnan mietinnössä se on myös selkeästi sanotettuna.

Kolmas asia oikeastaan, jonka ajattelin, että haluan nostaa esiin, on se, että tässä ilmastovuosikertomuksessa aika vähän käsitellään sitä, millä tavoin meidän pitäisi samaan aikaan taklata luontokatoa. Sen takia ehkä ajatuksena tulevaan toivottavasti tällaiset luontopohjaiset ratkaisut ja molempien valtavien haasteiden ratkaiseminen yhdessä korostuisivat eduskunnan päätöksissä ja ehkä jollain tavalla näkyisivät myös tässä ilmastovuosikertomuksessa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Koskela.

16.18 Jari Koskela ps: Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Meille perussuomalaisille ilmastopolitiikan ydin on oikea tieto. Jos päästöjen laskenta ei ole tarkkaa ja vertailukelpoista, syntyy väärä kuva Suomen tilanteesta ja sen pohjalta helposti ylimitoitettuja sekä kansalaisille ja teollisuudelle kalliita ratkaisuja.

Jokaisen ilmastopoliittisen toimen pitää perustua yhtenäisiin, läpinäkyviin menetelmiin ja vertailukelpoihin aikasarjoihin, ei arvioihin, joita ei voi todentaa. Laskennan periaatteet pitää siis saada kuntoon. Sektorit tulee kuvata samalla tavoin vuodesta toiseen, välttää päällekkäislaskentaa ja erottaa selkeästi politiikkavaikutukset taloussykleistä ja säästä. Maankäyttösektorilla on varmistettava, että inventaario perustuu ajantasaisiin mittauksiin, kasvukunnon ja tuhoriskien huomiointiin sekä siihen, että pitkäaikainen puunkäyttö laskeaan oikein. Emme voi paikkailla epävarmuuksia ostamalla ulkomaisia nieluyksiköitä mailta, jotka ovat oman luontonsa jo tuhonneet.

Arvoisa puhemies! Valiokunnan mietintö valtioneuvoston ilmastovuosikertomuksesta antaa hyvän yleiskuvan, mutta perussuomalaisille tärkeää on, että ilmastopolitiikka on ennen kaikkea kustannustehokasta, teknologianeutraalia ja suomalaista arkea kunnioittavaa. Tarvitsemme selkeät vaikutusarvioinnit siitä, paljonko toimi maksaa, miten se vaikuttaa globaaleihin päästöihin, kilpailukykyyn ja suomalaisen työn edellytyksiin. Tämän on oltava lähtökohta, ei sivuhuomio.

Taakanjakosektorilla tarvitsemme realismia. Suomi on harvaan asuttu, ja kuljetusyhteydet ovat meillä pitkät. Liikennettä ei voi ohjata pelkillä kielloilla ja sanktioilla vaan älykkäästi: kaluston uusiutumista edistävillä kannustustoimilla, tieverkon kunnossapidolla ja logistiikan sujuvuudella. Autoilijaa ei voi kurittaa kohtuuttomilla verotaakoilla. Hallitus on tässä tehnyt oikeita liikkeitä. Maataloudessa päästövähennykset on tehtävä vapaaehtoisin, kannattaviin toimiin nojaten. Kotimainen ruoantuotanto ja huoltovarmuus ovat ensisijaisia. Kiertotalous, kasvinjalostus, lainanottoriippuvuuden vähentäminen ja uudet rehuinnovaatiot ovat järkeviä keinoja.

Arvoisa puhemies! Turvetuotannon suhteen Suomessa on tehty paljon virheitä. Turvetta on ajettu alas välittämättä seurauksista. Samalla on vaarannettu elintärkeiden kasvu- ja kuiviketurpeiden saanti. Turpeella on myös monia muita käyttötarkoituksia, joista ehkä

Pöytäkirja PTK 100/2025 vp

tärkeimpänä nostaisin esiin biostimulantit, joilla voidaan parantaa maaperän laatua ja saada enemmän aikaa vähemmällä. Enkä myöskään väheksy sitä, että jos me teemme aktiivihiiltä Suomessa turpeesta, niin meidän ei tarvitse sitä ostaa Kiinasta kivihiilellä valmistettuna. Turvetuotannon suhteen pitääkin nyt tehdä suunnanmuutos ja nähdä tämä tärkeä maamme ruskea kulta muuna kuin päästölähteenä ja ilmastopahiksena. Tämä olisi erittäin tärkeää koko Suomelle. Kun laskemme turpeeseen liittyvät kaikki asiat, plussat ja miinukset, niin se on myöskin ilmastolle nettopositiivinen. Näin se vaan on.

Mitä tulee meidän turvepeltoihin — täällä sanottiin, että 11 tai 12 prosenttia, mikä se nyt onkin — niin ne ovat kuitenkin tärkeä osa meidän huoltovarmuuttamme, joka tapauksessa. Me olemme vielä omavaraisia ruoan suhteen ja varmasti tuotamme täällä maailman parasta, turvallisinta ruokaa. On kaikkien tiedossa, että ruoantuotantomme on huippulaatuista. Kuten edustaja Kallio täällä hyvin kertoi, niin nämä turvepelotkin ovat tietyllä alueella Suomea, ja jos turveasia ajetaan alas, niin se tarkoittaa koko seutukunnalle sitä, että se kuolee, jos he eivät saa viljellä näillä pelloilla. Tämäkin asia pitää myöskin pohtia kokonaisvaltaisesti. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kivelä.

16.23 Mai Kivelä vas: Kiitos, arvoisa puhemies! Vielä hieman kommenttia tähän keskusteluun.

Itse pidän hyvänä sitä, että meillä kuitenkin on tässä maassa laaja jaettu käsitys siitä, että ilmastotavoitteista tulee pitää kiinni. Meillä on hyvin laaja yhteinen yksimielisyys tästä lisätoimien tarpeesta, mikä on tietenkin luonnollista, koska nämä luvut ovat ilmiselvää: jos katsotaan ihan puhtaasti lukujen valossa, niin on selvää, että näitä lisätoimia tarvitaan.

Mutta sitten haluaisin kuitenkin huomioida hallituspuolueille sitä, että jos on sitoutunut johonkin tavoitteeseen tai jos meillä on kansainvälisiä sitoumuksia, niin kyllä silloin on myös pystyttävä esittämään ne keinot, jotka omalla vuorollaan vievät sitä tavoitetta kohti, koska jos näin ei tee, niin silloin se sitoutuminen johonkin tavoitteeseen muuttuu aika tyhjäksi. Se ei tietenkään sitten ole myöskään suoraselkäistä, ja sitten pitää suoraan sanoa, onko edistämässä jotain asiaa vai ei.

Samaan aikaan meillä kuitenkin on tieto näistä keinoista. Kyse ei ole siitä, että meillä olisi jotenkin epäselvyyttä sen tiedon suhteen. Itse pidän sitä hieman sivuraiteelle menemisenä, kun annetaan ymmärtää, että meillä ei olisi riittävää tietoa siitä, mitä pitäisi tehdä, kun näin ei kuitenkaan ole. Sitten vielä meillä on tätä keinovalikoimaa vaikka kuinka paljon. Esimerkiksi tämä hakkuiden maltillistaminen on kyllä asia, joka hyvin monesti ja suoraan on tuotu ehdotuksena, viimeisimpänä tässä Ilmastopaneelin tuoreimmassa politiikka-toimilistauksessa. Meillä on paljon, mitä verotuksen puolella pitäisi tehdä, ja sitten on esimerkiksi tällaiset yksittäiset päätökset, kuten vaikka tämä jakeluvelvoite. On aivan selvää, että eihän meillä ole erimielisyyttä siitä, ovatko nämä asioita, jotka vievät kohti tätä ilmastotavoitetta vai ei.

Eli ajattelen, että kyllä hallituksen pitäisi suoraselkäisesti sanoa, että näitä aletaan nyt toteuttaa. Toki tässä on myös muistettava, että eduskuntahan on näitä velvoittanut, että sikäli eduskunnankin sanalla pitäisi tässä olla jotain merkitystä. Sitten samaan aikaan tulee ymmärtää, että nämä ovat asioita, jotka on tehtävä joka tapauksessa. Eli kuten ympäristövaliokunnan puheenjohtaja, edustaja Pitko sanoi, samaan aikaan voisi myös nähdä ne mahdollisuudet. Täällä puhuttiin paljon ruoantuotannosta, ja yhtä lailla voisi kääntää niin päin,

Pöytäkirja PTK 100/2025 vp

että kasviproteiinituotannon kasvattaminen on merkittävä huoltovarmuustoimi, jolla voitaisiin samanaikaisesti parantaa sekä maatalouden kannattavuutta että suomalaisten ruokaturvaa. Tämä nyt on vain yksi esimerkki.

Ihan lopuksi minä haluan vielä erikseen kiittää tästä ilmastovuosikertomuksesta, koska sitä muun muassa pidettiin parhaimpana laatuaan, ja myös valiokunnassa ajateltiin näin, että on todella hienoa, että tällainen... Haluan välittää kiitoksen ilmastovuosikertomuksen laatijoille, kun tiedämme, että tässä on kuitenkin iso työ takana. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Pitko.

16.27 Jenni Pitko vihr: Arvoisa puhemies! Tässä keskustelussa on mielestäni hyviä eväitä siihen analyysiin, että ilmastotoimet eivät ole ristiriidassa meidän monien muiden tavoitteiden kanssa. Ilmastotoimet voivat tukea meidän huoltovarmuutta kotimaisen energian lisäämisen kautta, tai kuten äsken edustaja Kivelä puhui kasviproteiinien lisäämisestä ja ruokaomavaraisuuden lisäämisestä. Jos ajattelemme ihmisten hyvinvointia ja ilmastomuutoksen torjuntaa, niin ne kulkevat täysin käsi kädessä, sillä ei meillä ole myöskään hyvinvointia, jos ei meillä ole elinkelpoista planeettaa.

Nykyään myös tiedämme hyvinkin sen, kuinka yritykset ja elinkeinoelämä kannattavat johdonmukaisia, ennakoitavia ilmastotoimia, ja tällainen poukkoileva ilmastopolitiikka, missä me nyt olemme, on omiaan laittamaan jäihin niitä tuiki tarpeellisia investointeja. Itse toivoisin, että ottaisimme tähän ilmastopolitiikkaan sellaisen positiivisen kehittämisotteen, missä me edistämme niitä keinoja, mitkä me nimenomaan näemme niiksi, mitkä kaikista eniten palvelevat meidän muitakin tavoitteita sen sijaan, että amмумme alas yksi kerrallaan jokaisen keinon, mitä esitetään.

Täällä on esitetty paljon reunaehtoja ilmastopolitiikalle. No, näinhän me politiikassa aina teemme. Ne eivät saa aiheuttaa kustannuksia esimerkiksi jollekin heikommassa asemassa olevalle, ja niin edelleen. Mutta sitten toivoisin myös, että jo tässä vaiheessa olisimme siinä osassa keskustelua, missä esittäisimme niitä konkreettisia keinoja, mitä olemme valmiita kannattamaan. No, toivottavasti me saamme näitä hallitukselta, kun odotamme tänne tosiaan tätä KAISU-suunnitelmaa ja ilmasto- ja energiastrategiaa. Me tarvitsemme konkretiaa. Viivyttely ei tee asiaa yhtään helpommaksi, päinvastoin: se tekee kalliimmaksi, kuten myös valiokunta tässä mietinnössään toteaa.

Ehkä vielä nopeasti näistä laskelmista. Valiokuntakin on korostanut sitä, että näihin laskelmiin liittyy epävarmuutta. Kun esimerkiksi laskemme metsien hiilitaseita, niin on tietenkin päivänselvä asia, että se ei ole ihan yksinkertainen asia. En itse laita mitään sitä vastaan, emmekö voisi lisätä taloudellisia panostuksia näitten laskelmien tarkentamiseen, se on hyvä asia, mutta se ei ole syy olla tekemättä niitä asioita samanaikaisesti. Me voimme samanaikaisesti parantaa meidän laskelmia, lisätä esimerkiksi vertailtavuutta, mutta meidän täytyy samalla myös tehdä niitä ilmastotoimia. Tällä hetkellä tuntuu siltä, että näiden laskelmien taakse mennään sen kanssa, että ei oikeasti vaan haluta tehdä niitä tarvittavia toimia. Kyllä me tiedämme, mitkä toimet lisäävät hiilinieluja. Kyllä me tiedämme, mitkä toimet vahvistavat metsien hiilitasetta tai mitkä keinot vähentävät päästöjä. Tehdään ne.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lahdenperä.

16.30 Milla Lahdenperä kok: Kiitos, rouva puhemies! Haluan itse korostaa, koska täällä tuotiin maataloutta päästöjen tuottajana aika voimakkaastikin esiin, kuitenkin sitä, että maatiloilla tiedetään näistä ilmastotoimista ja niitä tehdään jatkuvasti ja niitä koko ajan toutetaan. Se on valitettavaa, että nämä toimet näkyvät sitten hitaasti meillä. Siellä maatiloilla tehdään hiilensidontaa, maakunnon parantamista, lannan ja ravinteiden kierrätystä, tarkkaa lannoitusta, kasvin vuoroviljelyä, käytetään uusiutuvaa energiaa, on suojavyöhykkeitä ja kaikkea mahdollista. Suomi on vielä niin säännelty, että näitä myös tarkkaillaan, niin että se on ihan jokapäiväistä toimintaa siellä.

Myöskin sitten, kun puhuttiin kasviproteiinista, täytyy muistaa, että meidän Suomi on aika erilaisilla ilmastovyöhykkeillä ja maaperillä rikastettu. Elikkä meillä on alueita, joissa ei kasvinviljely tai viljanviljely tule kysymykseen. Siellä on nurmiviljelyä, ja silloin on luonnollista, että on myös lihakarjan tuotantoa. Tämä kokonaisuus, mitä meillä Suomessa on maatalouden osalta, kokonaisuudessaan vahvistaa meidän huoltovarmuutta.

No, sitten näistä laskentatavoista näitten metsien osalta: Kyllä minä alleviivaan sitä, että hyvin yhdenmukaiset laskentaperiaatteet pitää olla Euroopan sisällä. Muutenhan meidän vertailtavuus ei missään tule kysymykseen. Sitten toisaalta Suomessa on erinomainen metsätietämys, -tuntemus, -tutkimus, -koulutus ja -toteutus. Meidän metsiä täytyy hoitaa, että ne sitovat hiiltä, ja niitä täytyy myös hakata. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Sillanpää.

16.32 Pia Sillanpää ps: Arvoisa puhemies! Voisin heti tämän puheen alkuun kysyä: onko näissä ilmastotavoitteissa mitään järkeä, vai onko tämä vain jonkinlainen uskonto, jossa maalaisjärki ja huoltovarmuus jäävät sivuun? Viime viikkoina olen ollut mukana useissa keskusteluissa eri konklaaveissa, joissa on pohdittu muun muassa, että poistamalla turve energiavalikoimasta Suomi voitaisiin tehdä hiilineutraaliksi lähes kertaheitolla. Kuulostaa äkkiseltään hienolta, mutta todellisuudessa se tarkoittaisi sitä, että luovumme yhdestä tärkeimmistä kotimaisista energiavaroistamme ja samalla heikennämme omaa huoltovarmuuttamme erityisesti maatalouden osalta.

Turve on ollut yksi osa suomalaista energiaomavaraisuutta ja maatalouden perustaa jo vuosikymmeniä. Se on lämmittänyt koteja ja turvannut ruuantuotantoa. Turvetta voidaan hyödyntää vastuullisesti ja hallitusti, ja se pitäisikin minun mielestäni palauttaa uusiutuviin energialähteiden joukkoon. Se on kotimainen, se on työllistävä, ja se tukee suomalaista omavaraisuutta. Päästövähennyksiä voidaan tehdä monella järkevällä tavalla, mutta ei ajamalla alas omia vahvuuksiamme.

Arvoisa puhemies! Toinen asia, joka on minua jo vuosia syvästi mietityttänyt, liittyy ilmastokeskustelun vaikutuksiin ihmisten mieliin. Olemme luoneet sellaisen ilmapiirin, jossa osa nuorista, niin naisista kuin miehistä, alkaa tosissaan miettimään, onko esimerkiksi lapsen hankkiminen edes oikein. Jotkut ajattelevat, että jättämällä lapset tekemättä he pelastavat tämän maapallon. Toiset pelkäävät, että lapsi joutuu kärsimään maapallon tuhoutumisesta. Tämä on oikeastaan aika järkyttävää, ja ajattelen, että lapsilla on oikeus syntyä maailmaan, jossa uskotaan tulevaisuuteen. Syntymää ei pidä pelätä. Perheen perustaminen ja lapsen saaminen on kauneinta, mitä maailmassa voi tapahtua.

Ilmastoasioista pitää puhua, ja niiden eteen pitää tehdä järkeviä, tutkimukseen perustuvia päätöksiä. Meillä on Suomessa paljon, mistä olla ylpeitä; puhdasta luontoa, metsää, vettä, osaamista ja tahtoa tehdä oikein, mutta meidän on myös uskallettava katsoa ilmasto-

Pöytäkirja PTK 100/2025 vp

politiikkaa suomalaisten silmin ja järkevästi eikä pelon kautta. Pidetään huolta luonnosta, mutta pidetään huolta myös ihmisistä, huoltovarmuudesta ja tulevaisuuden toivosta. Suomi ei pelastu sillä, että pelkäämme, vaan sillä, että toimimme viisaasti. Hallitusohjelmaan onkin kirjattu, että tämän hallituksen ilmastotoimilla ei nosteta arjen kustannuksia eikä myöskään heikennetä Suomen kilpailukykyä, ja hyvä niin. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kangas.

16.35 Antti Kangas ps: Arvoisa rouva puhemies! Täällä on tullut aivan erinomaisia puheenvuoroja koskien turvetta ja huoltovarmuutta, ja siihen liittyen minunkin puheenvuoroni sivuaa tätä maaperäpäästöasiaa.

Ilmastovuosikertomuksessakin otetaan kantaa maaperän hiilidioksidipäästöihin ja nieluhihin. Kotimaisessa keskustelussa paljon puhutaan turvemaiden ennallistamisesta, vettämisestä, viljelystä poistamisesta. Kuitenkin tosiasia on se, että EU:n tasolla meillä ei ole minkäänlaisia yhteneviä mittareita edes sille, kuinka turvemaata määritellään. Jokainen maa voi määrittää itse turvemaan, miten parhaaksi näkee, ja sitä myöten myös laskea turvemaan päästöt niin kuin parhaaksi näkee. Esimerkiksi Romanian-kollegat sanoivat, että kun he eivät oikein tiedä, miten nämä turvemaat lasketaan, niin he eivät käytä näitä päästölaskennassa mukana lainkaan. Tämä vääristää valtavasti ilmastopolitiikkaa, ja sitten meille sanotaan Suomessa, että teidän pitää ostaa valtiolle päästöjä esimerkiksi juuri Romanian kaltaisesta maasta, joka ei laske turvemaan maaperäpäästöjä lainkaan mukaan.

Sitten kasvu- ja kuiviketurvet ja muu turpeen käyttö: Meillä on tällä hetkellä valtava ongelma turpeen luvituksen kanssa. Nyt tällä hetkellä puuta, jopa ainespuuta, menee pesään polttoon paljon enempi. Siitä tulee päästöjä jopa enemmän kuin turpeen poltosta.

Toisena asiana on ilmastoa tosiasiallisesti parantavat asiat ja ympäristöä parantavat asiat, kuten aktiivihiilen tuotanto. Nyt on ongelmana se, että uusia turvelupia ei tule, niin että aktiivihiiltä saataisiin tuotettua Suomessa. Se on huoltovarmuusasia, se on ilmastoasia. Tällä hetkellä aktiivihiili tuotetaan käytännössä Kiinassa meidän markkinoille.

Sitten ovat fossiilisten lannoitteiden käytön vähentämistä tukevat biostimulantit. Niistäkin on valtava osaaminen Suomessa. Myös biostimulanttien tekoon käytetään turvetta, ja biostimulanteilla on tarkoitus vähentää fossiilisia lannoitteita. Kun ei saa turvelupia, ei pystytä tuottamaan.

Sitten omana lukunansa on kasvu- ja kuiviketurvet. Kuiviketurvet on mahdollistanut Suomessa antibioottivapaan eläintuotannon, ja suomalaisella kasvuturpeella kasvatetaan suuri osa Euroopan salaateista, puuntaimista, vihanneksista. Ei ole mitään korvaavaa. On katekennäköisiä kookoksia tuotu Etelä-Amerikasta ja vaikka mistä, mutta niillä ei lähellekään pystytä tuottamaan senlaatuista tavaraa kuin kotimaisella kasvuturpeella.

Meidän pitäisi ymmärtää — sen sijaan, että katsotaan sen pienen turveläntin ilmasto-
päästöjä — katsoa kokonaisuutta ja sitä, mitä se aiheuttaa ketjussa eteenpäin. Nyt mennään tällä hetkellä laput silmillä ja mietitään, mitä yksittäinen suo tuottaa päästöjä, eikä ajatella ollenkaan, mitä turpeella voidaan korvata ja mitä se tuottaa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Pitko.

16.38 Jenni Pitko vihr: Arvoisa puhemies! Keskusteluun vielä sen verran haluan itse korjata, että täällä puhuttiin siitä, voiko kasviproteiinintuotanto korvata lihantuotannon Suo-

Pöytäkirja PTK 100/2025 vp

messä. Eihän sellaista täällä kukaan tietääkseni ainakaan esittänyt. Myös lihantuottajat ja ylipäänsä maanviljelijät, joiden kanssa olen keskustellut näistä asioista, ovat aika innoissaan siitä, että me olemme saaneet Suomeen tällaisen jopa vientituotteen, mitä kaura on, ja ylipäänsä monipuolistettua meidän viljelyrepertuaaria. Itse en pidä siitä, että tämä nähdään nyt jotenkin uhkana meidän olemassa olevalle maataloudelle. Joka tapauksessa me kulutamme näitä tuotteita, ja toivoisin, että niitä myös pystytään täällä Suomessa tuottamaan. Tuossa mainitsinkin jo kauran, joka itse asiassa aivan erinomaisesti Suomen ilmastossa kasvaa. Lisäksi herneet ja härkäpapu muun muassa ovat sellaisia, mitä moni viljelijä tällä hetkellä kokeilee, ja meillä tietämys kasvaa siitä, mitä kaikkea täällä pystytään viljelemään.

Lisäksi uudet ruokateknologiat luovat aivan merkittävän mahdollisuuden Suomelle myös vähän enemmän teollisissa olosuhteissa tuottaa ruokaa, ja tämä meidän maantieteellinen ja ilmastollinen haasteemme poistuu, kun ruokaa pystytään teollisissa olosuhteissa tuottamaan. Se parantaa myös meidän maatalouden ja ruuantuotannon huoltovarmuutta, ja näkisin, että voisimme löytää kuitenkin laajaa intoa edistää näitä. Nämä ovat myös teknologioita, mitä me voimme viedä maailmalle ja saada näin vielä Suomeen arvonalisää, joka valuu myös sinne tuottajien pussiin, mitä me ruuantuotannossa varmasti mielellämme kaikki näkisimme.

No, sitten haluaisin näiden laskelmien kritisoinnista vielä sanoa, että on totta kai tärkeätä, että metsien hiilitaseen vertailtavuus EU:ssa kasvaa, mutta muistuttaisin myös siitä, että tämä hallitus on ollut kriittinen ja eduskunta on ollut kriittinen sille, että nimenomaan näitä yhteneväistettäisiin. Tämä metsien monitorointiasetus, mitä EU:ssa on kehitetty, nimenomaan yhtenäistäisi ja lisäisi vertailtavuutta siihen, millä tavalla näitä laskelmia tehtäisiin, ja Suomi suhtautui tähän kriittisesti ellei kielteisesti — en muista, kumpi näistä se oli. Silloin perusteluna käytettiin, että koska meillä Suomessa on niin erilaiset olosuhteet, koska meillä on erityisen paljon esimerkiksi suometsiä, mitä monissa muissa Euroopan maissa ei ole, niin tätä yhteneväisyyttä ei voi tehdä. No, nyt sitten halutaan yhteneväiset laskelmat ja nimenomaan mennään sen selän taakse eikä halutakaan tehdä näitä ilmastotoimia. Mielestäni tässä on aikamoinen ristiriita, ja se lisää sitä, mitä aikaisemmin kysyin, että onko tämä laskelmien problematiikka vain otettu keinoksi viivyttellä näitä ratkaisuja. Toivon, että ei ole.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi valiokunnan ehdotuksen kannanotoksi kertomuksen K 16/2025 vp johdosta. Asian käsittely päättyi.

15. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on torstaina 23.10.2025 klo 16.00.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Tämä täysistunto on päättynyt. Kiitos kaikille, ja näkemiin!

Täysistunto lopetettiin klo 17.03.

Pöytäkirja PTK 100/2025 vp

Pöytäkirjan vakuudeksi: